

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

DIN SUMAR:

Umblăm de peste un milion de ani

Ne vom putea înțelege cu animalele prin culori?

Un bun antidot împotriva frigului: blana de gulo-gulo, animal vânat în Siberia

Foto: K. Mustafin

PAGINA DE UMOR

E bună, dar...

Vecinul meu

Lumea râde

Biblioteca
Regie
Hun-
ăria

Atenție! La microfon craterul Avacinsk!
(Citiți în pag. 6 „De veghe lângă vulcani“)

Foto: B. Korobelnikov

ANUL XXIII

48

(1185)

1 decembr. 1967.
12 pagini, 1 leu

PROZĂ

Un diagnostic precis

Printre membrii echipajului nostru, al crucişătorului de gardă „Oleg”, era și un ofițer mai bătrîn, cu un nume pe care recruții nu l-ar fi putut învăța nici la paștele cailor: locotenent-major Monroe Ferrajo di Questo Monteculi. Între ei, marinarii îi ticliseră un altul, ca un descîntec: „Meu-tău sud-vest piatră-de-munte”, pe scurt „Meu-tău”. Pesemne că printre strămoșii locotenentului-major trebuie să fi fost vreun marinăr francez sau italian ce slujise în flota lui Petru I.

Ofițerul acesta avea criteriile lui după care stabilea dacă un marinăr poate fi socotit beat sau nu. Dacă marinărul urca cu propriile-i picioare în șalupa ce trebuia să-l aducă pe vas și, cu aceleași mijloace, scara de acces, fiind în stare, pe deasupra, să-și mai pronunțe și numele de familie și numărul biletului de voie — atunci putea să se ducă în cabina lui fără nici o piedică și fără nici o pedeapsă. Mai mult, dacă „Meu-tău” se afla de față la întoarcerea unui asemenea marinăr, îl și lăuda: „Bravo, pui de cățea. Știi să fii măsură. Acu du-te și te golește”. Beat îl socotea doar pe cel ce urca pe brațe în șalupă și scotea aburi din el ca dintr-un horn. Beșivanul era izolat pe duneță și depus, ca un butuc, pe o prelată, ca să nu murdărească puntea.

Stabilise, el însuși, regula aceasta și o respecta cu strictețe. Era printre noi un scofandru, pe nume Paramonov, lat în spate și cu un gitlej asemenea, numai bun pentru un beșiv. Într-o zi a fost urcat pe punte, iar el, ca bătut de vînt, s-a rostogolit între borduri, de mai mare dragul. Dar cu toate că abia mai sufla, a apreciat rapid situația. S-a aliniat în front, clătîndu-se ca un catarg în furtună, cu o amplitudine de zece grade, și i-a spus ofițerului:

— Nu-s beat. Singur am urcat în șalupă. Și, dacă vreți, vă pot spune și numele...

Am încrîmîșit, gîndindu-ne că acum o să auzim: „Meu-tău sud-vest piatră-de-munte”. Dar nu, a tras aer în piept și a început:

— Locotenent-major Monro... roi... Ferr... raio... di... Questo... Monte... culi, asta-i numele!

Ei, îmi ziceam eu, se lasă cu o bătaie cum nu s-a mai văzut. Dar nu! „Meu-tău” a ris, și-a băgat mîna în pungă, a scos o rublă de argint, i-a dat-o lui Paramonov, iar ofițerului de serviciu i-a spus:

— Scrie: ordon să i se dea o permisie peste rînd.

După care s-a întors și s-a adresat celorlalți: „Uitați-vă bine! Asta-i adevărat marinăr! Nu ca voi, porcilor...” Și a început să-i descrie pe fiecare din cei de față.

Cu cei socotiți în stare de ebrietate, „Meu-tău” se răluia dimineața, la înălțarea drapelului. Ofițerul se oprea pe duneță, iar cei în cauză se clătinau amenințător, în front.

— Ce-i cu tine, și s-a întîmplat pentru prima dată? întreba el.

Marinărul cădea pe gînduri, încercînd să găsească răspunsul cel mai potrivit:

— Da, pentru prima dată. Pînă acum nu mi s-a mai întîmplat.

— Așa, vasăzică! Pentru prima dată? Douăzeci de zile de arest, ticălosule, învață să bei. Dar tu?

Următorul, luînd aminte la cele întîmplate, raporta:

— Iertați-mă, n-am crezut că o să se întîmple așa... Eu, totdeauna, urcam cu picioarele mele. E prima dată cînd mi s-a întîmplat.

„Meu-tău sud-vest” își înălța sprîncelele și spunea:

— Așa-a... Douăzeci de zile de arest. Din care cinci — numai cu pîine și apă. Te învăț eu minte, ticălosule: nu știi să bei și te mai și lauzi...

Leonid Sobolev

ÎN CIFRE

Cel mai mare editor

În ultimii cincizeci de ani, în U.R.S.S. au fost editate aproape două milioane

J. Matesev:

Clar de lună

de titluri de cărți și broșuri, cu un tiraj total de mai bine de 30 de miliarde exemplare. Aceste cifre au fost prezentate în pavilionul „cultural” al Expoziției realizărilor economiei naționale.

În momentul de față în U.R.S.S. există un număr de peste 3000 de întreprinderi poligrafice, care produc o pătrime din întreaga producție editorială a lumii. Cărțile sovietice sînt difuzate în 93 țări. (Actuala producție de cărți este de 12 ori mai mare decît a Rusiei prer evoluționare). Sondaje făcute în cele mai diverse puncte au arătat că 95 la sută din populație cumpără cu regularitate cărți. După estimățiunile recente, în 1970 fiecare familie sovietică va cumpăra zilnic două ziare, iar fiecare grup de două familii cite 3 reviste.

Operele lui Lenin au atins cel mai mare tiraj înregistrat vreodată pe plan mondial, împrejurare confirmată de statisticele U.N.E.S.C.O. Prima carte publicată în U.R.S.S. a fost lucrarea lui Lenin „Vor păstra bolșevicii puterea?” Printre clasicii cei mai editați și gustați în Uniunea Sovietică îi putem cita pe Pușkin, Tolstoi, Maiakovski, iar dintre cei străini pe Shakespeare, Balzac și Twain.

Datele de mai sus situează U.R.S.S. pe primul loc în lume în ce privește activitatea editorială și ecoul slovei tipărite în masă. Este vorba de un fenomen plin de semnificații deopotrivă pentru gradul de cultură al societății sovietice și pentru succesele dobîndite în creșterea nivelului de trai.

VITRINA

Misterul Nefertitei

Pășind pe urmele unor modele celebre, scriitorul Vladimir Tendriakov se aventurează, cu romanul*) său, apărut de curînd și în traducere românească, într-o expediție plină de pericole, la capătul căreia nu strălucesc, totdeauna, torțele victoriei. Un roman despre artă, care este în aceeași vreme și romanul formării unei personalități artistice, presupune mari și serioase dificultăți de creație. Prozatorul este obligat, în cazul de față fiind vorba de artele plastice și de slujitorii ei, să însuflețească nu numai imaginile pînzelor, ci și personalitatea celor ce le creează. El este nevoit să înmulțească planurile romanului, oferindu-ne posibilitatea de a asista la plămădirea unui tablou și, în aceeași vreme, la nașterea și formarea artistului ce-i dă viață. În sfîrșit, simplificînd în continuare, pentru că o inițiativă artistică de acest gen este mult mai complicată, scriitorul trebuie să ne deschidă căile spre aflarea unei duble taine: a tabloului ieșit de sub penelul pictorului și a pictorului care l-a făurit, devenit el însuși erou de roman.

Investigațiile lui Tendriakov se desfășoară de-a lungul a peste cinci sute de pagini, în care eroul principal, Feodor Matorin, se descoperă și își conturează o personalitate artistică, într-o stare de efervescență căutare a adevărului în artă, în ciocnirea dintre diferitele curente artistice, în încercarea de a stabili datele cît mai apropiate de

adevăr ale raporturilor dintre artă și societate. După cum se vede, scriitorul și-a luat asupra-și o povară coplesitoare, pentru că aceste probleme sînt vechi de cînd arta și încercările de a le rezolva așisderea.

Spațiul în care se desfășoară dezbaterile este, la început, camera unui cămin de studenți al Institutului de arte plastice, ce reunește în cuprinsul ei talente autentice, cu valențe diferite, dar și meșteșugari lipsiți de har. Aici trăiește Matorin drama descoperirii și înțelegerii propriilor sale calități, drama, nu mai puțin chinuitoare, a încercărilor de a descifra sensurile creației și de a-i stabili corelațiile ei autentice, nefalsificate de interpretări minimalizatoare, cu lumea inconjurătoare. Tot aici se desfășoară disputele aprige dintre Slobodko, pictorul de talent inclinat spre o artă abstractă și Cernișov, care își susține dreptul de a-și realiza impulsurile creatoare, și ele autentice, în limitele figurativului. E o dispută asupra valorilor actuale ale picturii ce pare combatanților crucială pentru destinul artei și în care se angajează cu o totală dăruire de sine. Matorin o urmărește cu interes, fără o participare directă, dar cu vizibile consecințe asupra formării propriei sale personalități artistice. Căminul nu este, însă, singura retortă în care se cristalizează personalitatea acestuia. Autorul nu-l ferește, de la bun început, de contactul autentic cu restul lumii, îl implică în evenimentele celui de al doilea război mondial, îl obligă să-și asigure existența de fiecare zi și să nu ignore faptul divers. Cu o precauțiune lesne de înțeles, el nu stabilește cu exactitate aportul experiențelor personale a pictorului la făurirea personalității sale artistice, dar cititorul înțelege că ea nu poate fi ignorată.

În cursul celor cîțiva ani din viața lui Matorin în care asistăm la experimentările și cercetările ce aveau să-i îplinească darurile naturale, scriitorul reușește să așterească cîteva zeci de pagini izbutite. Ele includ diferite momente ale acestei împliniri, pragul în doielilor pe care trebuie mereu să-l depășească și cele două ipoteze principale ale actului creator: spontaneitatea și munca laborioasă. Matorin își lucrează uneori pînzele dintr-o singură răsufliare, în febra unui impuls creator ce-i cuprinde întreaga ființă. Alteori, tabloul este rezultatul unui proces chinuitor, de căutări îndelungate, de experiențe nereușite, de reluări necontenite ale unuiia și aceluiași motiv, la capătul căreia inspirația țîșnește fulgurantă, pentru a-i smulge din adîncimi adevărul mult dorit.

Se înțelege că dintr-un asemenea cadru nu putea să lipsească preocuparea de a găsi cheia operelor nemuritoare, „Întîlnirea cu Nefertiti”, statueta veche de trei mii de ani ce își trăiește și astăzi viața cu o strălucire neîntinată.

Dar tocmai profunzimea acesteia îi scapă scriitorului în întrebările lui, cum se spunea mai sus, binecunoscute, primesc răspunsuri și ele știute din lecturile anterioare, iar romanul se susține, în datele lui valoroase, nu prin noutățile despre artă și nu prin destinele pe care scriitorul le-ar fi vrut specifice, ci prin observațiile de viață și laturile general-umane ale personajelor lui.

W. M.

MICA ISTORIE LITERARĂ

Muzeul Dostoevski

În cursul anului viitor se vor împlini patruzeci de ani de la înființarea „Muzeului Dostoevski”, adăpostit chiar în casa în care s-a născut scriitorul, pe strada Novai. Bojedomka (acum Dostoevski) din Moscova. Muzeul e instalat în apartamentul mai mult decît modest (dacă socotim că medicul-major Mihail Dostoevski era împovărat de o familie cu opt copii), aflat în proprietatea spitalului pentru săraci, din acest, pe atunci, colț urgisit al capitalei imperiului rus.

Aici și-a petrecut marele scriitor copilăria și adolescența, pînă cînd, în 1837, a plecat la Saint-Petersburg, ca elev al Școlii centrale de geniu. În amintirile sale, ca și în unele romane, el avea să pomenească adesea, cu emoție, de timpul petrecut în sinul familiei, de lecturile comune, de serile de muzică datorate mamei sale, de biblioteca în care se aflau cărțile ce i-au servit ca abecedar, iar mai pe urmă cele care l-au introdus în universul literaturii.

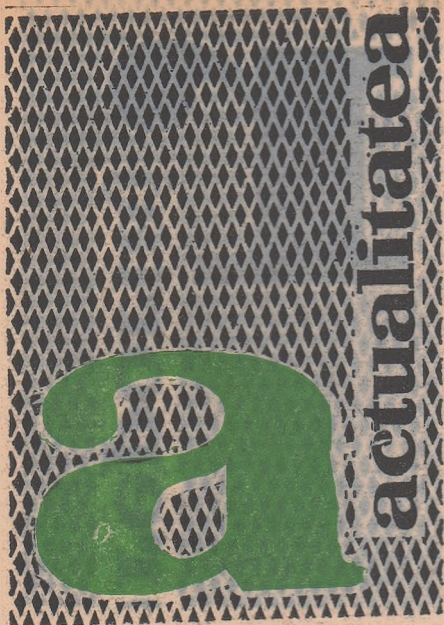
Dacă mobila și majoritatea pieselor ce alcătuiesc interiorul muzeului au aparținut părinților, există, totuși, și numeroase semne ce amintesc de viața și opera scriitorului. Muzeul adăpostește, astfel, primele sale lucrări literare: „Eugénie Grandet” în traducerea lui Dostoevski, romanul „Oameni sărmani”, apărut în 1846, fasciculele „Revistei unui scriitor”, pe care Dostoevski a editat-o și a scris-o de unul singur. Vizitatorii sînt, de asemenea, atrași de manuscrisele marilor sale romane și de carnetele în care erau schițate contururile lor.

Nu mai puțin demne de atenție sînt fotografiile și portretele lui Dostoevski. Primul dintre acestea din urmă îl înfățișează pe Dostoevski încă tînăr. Este un desen în creion din 1848, datorat unui coleg de-al lui de la Școala de geniu, pe nume Trutovski. Apoi, un șir de fotografii îl înfățișează pe scriitor printre deținuții închisorii din Omsk, iar altele în deceniile șase și șapte.

cartea

*) V. Tendriakov, „Întîlnire cu Nefertiti”. Editura pentru literatură universală, București 1967.

CĂLĂTORIND PRIN U.R.S.S.

Altaiul minier

Brazi, pini, mesteceni... Brazi, pini, mesteceni... Pără veste, roțile trenului încep să ritmeze nesfârșita margine de taiga pe care o traversăm în drum spre Rudaii Altai — Altaiul minier. Luminele, sunetele, formele, cuvintele se contopesc, se cristalizează și se înfig cu o ciocăneală surdă în coaja de toropeală în care te îmbracă drumul lung și egal. Taigaua sălbatică, misterioasă, năvălește prin sticla geamului cu un înfinit de tonuri verzi și cenușii. Deși nu mai e pădurea virgină din nord, impresia de tărim al sevelor proaspete e puternică. Copaci uriași, trunchiuri putrede îngrămădite de vreme, draperii grațioase de mușchi și licheni se succed într-un cortegiu al cărui farmec ai mereu senzația că-l prinzi abia în ultima clipă, undeva, la marginea ferestrei.

Peste noapte, pădurea a rămas undeva în urmă. Sudul Siberiei apăsene. Lumina nehotărâtă a dimineții de vară dă contururi ciudate crîngurilor singuratică din stepă. Iliia Abramovici, tovarășul de drum care ne însoțește de la Novokuznețk, ne arată o așezare măricică, cu case frumoase înșirate, zugrăvite în culorile ușor stridente ale satului sovietic. E unul din colhozurile pământurilor desțelenite în ultimul deceniu. Pînă la stația în care coborim vom mai întâlni și altele. La fel de alinate, la fel de izolate, cu parcuri de mașini agricole în preajmă și cu multe urme de strădanie în cuprinsul nesfârșit al stepii.

Stația în care coborim. Un pîlc de compact, câteva clădiri. În spatele lor se ghicește un sat. Nu ne rămîne decît un nume pentru noi: Pospeliha.

— Zdravstvuite! Cum ați călătorit? Ochi limpezi, albaștri, care privesc senin, deschiți. Mîini mari care te string viguros și-ți încălzesc palma. Doi ingineri de la echipa geologică la care sîntem oaspeți. Sînt neobișnuit de înalți și de robuști. De altfel, de cum am aterizat la Novosibirsk, am avut impresia că Siberia e populată exclusiv de atleți. Chiar bărbații mici de statură sînt musculoși și degajă o impresie de forță și rezistență fizică. „— E o climă uscată, foarte sănătoasă” ne spunea Iliia Abramovici. Iarna —55°, vara +35°. Toți noii veniți se acimatizează în doi-trei ani și uită de bolile lor din Europa”.

— Zdravstvuite! Am călătorit bine! Limbile noastre împletite stîrnesc zîmbete ușoare. Și micul UAZ, de neînlocuibilul UAZ al drumurilor grele, pornește spre Zmeinogorsk, localitatea minieră prin care vom pătrunde în prodigiousul Altai al metalelor neferoase.

Stinci uriașe de granit, șlefuite rotund, turtite, negricioase, răsar stranii din cîmpia galbenă. Apoi coline, la fel de rotunjite și de turtite și, la poalele lor, un lac limpede — Kalivanskoe Ozero.

Un stol de rațe sălbatice s-a ridicat deodată din trestile de pe mal. Trestii și pini pitici. Imperechiere nordică, imperechiere ciudată, plină de farmecul necunoscutului. Apoi o creastă de deal și, într-o adîncitură largă, înconjurată de coline, Zmeinogorsk. Case trănice, din lemn, case noi, din cărămidă, ulițe ca pe la noi și copii bălai, arși de vînturile stepii. Dintre toți cei care trăiesc aici, nu vom apuca să cunoaștem prea mulți. Popas scurt care lasă senzația că ai trecut închis într-o cutie neagră cu câteva ferestre minuscule. Pe cei ce nu-i vei cunoaște, îi ghicești:

— Siberia e mare, e atîta pămînt aici că ajunge pentru toți. Nu sînt oameni destui să-l lucreze. Și zăcăminte...

Eh! Unele sînt prospectate, gata ceretate. N-are cine să le scoată.

— Lucrăm și iarna. Măsurători regionale. Stăm în corturi vătuite. În taiga, mîncarea o aduce elicopterul. Cînd zboară...

Asfalt, drum de pămînt, asfalt, ocoliș gloduros, asfalt. Aerul fierbinte suieră sub prelată mașinii. Un popor de rozătoare mici, galbene, speriat de zgomotul motorului își consumă panica într-o goană, aceeași parcă, reluată la nesfârșit de un singur animal. Ajungem la unul din punctele de lucru ale echipei geologice ai cărei oaspeți sîntem. Se fac măsurători electrice în jurul unei sonde de adîncime mijlocie. Instrăinarea s-a fers aproape cu totul. Turla sondei, cablurile, întreaga instalație creează o atmosferă familiară. În două autobuze mari, aparaturi de avanțgardă sînt disecate pentru noi pe îndelete, cu răbdare, de un tînăr subțire care se mișcă discret prin interioarele cotlonite. La sfîrșit ne arată o inovație făcută de el. Lîngă sondă, o stivă de lăzi cu probe: calcare albe, calcare cenușii, în care scîlțesc benzi groase de minereu.

Trebuie să plecăm. Mai sînt două echipe pierdute în stepa de ocră, pe care le vizităm tot atunci. Ne luăm rămas bun. Sondori cu chipuri brăzdate, circuite electronice, geologi, mașini de oțel, cupru, cupru mult, conținuturi neobișnuite, cupru...

— Stimați pasageri, aeronava noastră zboară la înălțimea... Glasul însoțitoarei de avion, ușor metalizat de difuzor, anunță apropierea Moscovei. Soarele a răsărit în tot lungul drumului. Timp de patru ore a rămas la orizont, deasupra unei mări agitate de nori. În sfîrșit, o spîrtură largă. Tocmai deasupra Volgăi. Șlepuri, orașe mozaicuri largi de ogoare. Aici e începutul unei noi zile de lucru. Prietenii noștri din Altai, tot acum, sînt la jumătatea ei.

— Stimați pasageri, vă rugăm să vă legați centurile și să nu fumați. Peste cîteva minute avionul nostru va ateriza pe aeroportul Vnukovo.

Peste cîteva minute, la Zmeinogorsk se vor adăuga cîteva conture la o nouă hartă. Peste cîteva minute, în Altai vor fi fost forajii încă... cîți metri? Peste cîteva minute...

Vlad Roșca

CONSTRUCȚII DE MAȘINI

Semnalmintele unei macarale

Numele și prenumele: BK 1 000.
Locul nașterii: Suiiev, un orașel cu 15 000 de locuitori situat în Donbas.

Profesia: macara-turn pivotantă.

Adresa: flotant pe diverse șantiere de construcții.

Mai de mult și chiar în copilăria unora din noi, uriașii nu existau decît în basme. Astăzi au descins pe pămînt și s-au instalat temeinic, adoptînd diverse meserii. Cel pe care vi l-am prezentat mai sus își proptește cele trei picioare pe șine cu un ecartament de 10 m. Dintr-o singură mișcare poate ridica 50 de tone pînă la înălțimea a vreo șase case suprapuse. Știi ce înseamnă 50 de tone? Echivalentul a 37 de turisme „Volga”. Ca să realizeze acest record macaraua cîntărește 350 t, are o înălțime de 92,5 m și o consolă (un braț) de 50 m. Ridică greutatea cu viteza maximă de 35,5 m pe minut și le mută oriunde pe o circumferință de 20 m.

BLĂNURI SCUMPE

La vînătoare cu elicopterul

Ondatra a primit de puțină vreme cetățenia Kazahstanului, cum o atestă de altfel și hărțile faunei acestei regiuni în care, în urmă cu trei decenii, nu figura. Pe aceste meleaguri, micul animal cu blană scumpă atît de rivnită de elegante și-a făcut apariția prin 1935, cînd 400 de exemplare au fost

importate din Canada și lăsate în libertate în delta riului Ili, care se varsă în lacul Balhaș.

Pentru ca ondatra să devină stăpîna junglilor de stuf de la vărsarea riului au fost suficienți doar cîțiva ani, după care litoralul sudic al Balhașului, o regiune sălbatică și greu abordabilă, renumită pînă atunci numai prin abundența mistreților și coloniilor de pelicani, s-a transformat cu repeziune într-o importantă zonă de creștere a ondatrei. În aproximativ un sfert de secol, sînt de părere experții, delta riului Ili a furnizat R.S.S. Kazahne peste 15.000.000 de bucăți din prețioasele blănuri.

În momentul de față ondatra este crescută și pe malul lacurilor din regiunea Turgai, vestită pentru marile ei zăcăminte de minereu de fier, în extremitatea nordică a stepelor republicii, la frontiera depresiunii Siberiei occidentale. Migrația ondatrei, care este extrem de prolifică, poate fi urmărită, de asemenea, pe coasta sudică a lacului Zaisan, în extremitatea estică a Kazahstanului, recent racordată la uriașul rezervor al barajului de la Buhtarma, pe Irțiș. De aici, ondatra a progresat, cum e și firesc, de-a lungul văilor prin care se scurg torenții Altaiului.

Vinarea acestui animal cu blană, operație care nu e de fel ușoară, s-a împămîntenit temeinic. Vînătorii s-au

Șoferul a venit acasă

TELECOMUNICAȚII

Imaginile călătoare

Situat la 7000 de km de Moscova, Habarovsk are aproape o jumătate de milion de locuitori, clădiri cu multe etaje, institute științifice, teatre, piețe mari și străzi late, mărginite de copaci, pe care circulă un neînterupt flux de oameni și vehicule. Nota caracteristică îi este conferită însă de uriașul Amur, fluviu cu o lățime de cîțiva kilometri.

Urmînd, în amonte, malul înalt prin parcul orașului, vizitatorul întîlnește curînd o construcție greu de definit, aflată în lucru încă. Este o clădire circulară, de beton și sticlă, cu linii moderne, spre acoperișul căreia urcă o scară exterioră liber suspendată. În apropiere sînt stivuite cu grijă niște elemente metalice, din care nimeni nu pricepe nimic, în afară de specialiștii bineînțeleși. Sînt segmentele unei imense oglinzi parabolice rotative, care urmează să fie montată pe acoperișul-platformă al clădirii. Cine se va oglindi în noua instalație? Undele electromagnetice pornite tocmai de la Moscova.

După cum se știe, emisiunile de televiziune nu au puterea să parcurgă un drum prea lung. Pentru a putea fi recepționate la distanțe mari de stația emițătoare, ele trebuie să fie interceptate și retransmise de stații-relevu. Dar, pentru ca programele televizate la Moscova să poată fi privite pe întreg teritoriul Uniunii Sovietice, ar fi fost necesar un număr foarte mare de asemenea stații, deci și investiții considerabile, muncă multă și timp îndelungat. Soluția cea mai simplă a fost dată de sateliții de telecomunicații, care reprezintă niște relee mișcătoare. Pentru a acoperi cele 22 milioane km² ai țării s-a elaborat sistemul „Orbita”, socotit cel mai avantajos. Din loc în loc se amplasează pe sol oglinzi parabolice, ca cea de la Habarovsk, care sînt, de fapt, antene de recepție. Ele urmăresc sateliții în călătoria lor pe bolta cerească, primesc imaginile transmise și le dirijează spre televizoarele din localitate. În nenumărate orașe situate între 2 000 și 7 000 km depărtare de Moscova, se construiesc acum stații de recepție cu antene parabolice asemenea celei de la Habarovsk. În felul acesta imaginile vor radia din capitală spre toate colțurile țării, pînă în Extremul Nord și Orientul Îndepărtat.

Au sosit vînătorii...

deprins să trăiască săptămîni întregi sub cerul liber, să străbată cursuri de apă reci ca gheața, să folosească cu iscusință capcanele. De cîțiva ani, „trapperilor” kazahi li s-au pus la îndemînă și elicoptere care-i transportă cu rapiditate dintr-o zonă de vînătoare în alta, peste obstacole a căror străbateră ar necesita zile întregi. În același timp, elicopterele au grijă de aprovizionare și de transportul echipamentului, pentru ca la întoarcere să ducă cu ele, la punctele de stocaj, bogata recoltă de piei.

Creșterea ondatrei este o îndeletnicire extrem de avantajoasă, intrucît blana ei călduroasă, rezistentă și frumoașă e mult solicitată pe piața internațională.

Un băștinăș al taigalei și un nou venit: antena parabolică

UN MOTOCICLIST ÎN NOAPTE

IV.

Pe urmele unei crime

În orașelul siberian Kolodin a fost ucis inginerul Oseev. La fața locului au sosit imediat maiorul Komolov și locotenentul Cernov de la miliția judiciară a regiunii, care, împreună cu căpitanul Komarovski, șeful miliției din localitate, au început cercetările. Primele dovezi: un pumnal cu insenmele lui „Afrika Korps” pe lamă, niște cizme de cauciuc și o sumă de bani, descoperită într-o grămadă de pietriș, îndreaptă bănuielele către un vecin al victimei, vinătorul Șabașnikov. Locotenentul Cernov e convins de vinovăția acestuia, dar Komarovski are îndoieli...

Ne îndreptăm spre masă, continuând să discutăm, dar nu mai aud bine ce-mi spune Lena. Ceva s-a schimbat parcă în atmosfera restaurantului. Pe moment nu-mi dau seama ce anume. A... motociclistul lipsește. În timp ce eu mă duceam s-o întimpin pe Lena, a dispărut cu partenera lui; restaurantul are două intrări: una din vestibul, iar cealaltă din stradă. N-a vrut ca Lena să-l vadă. De ce?

— Mă ascuți, Pașa?

— Da-da!

— Am vrut să plec din Kolodin. Toți au plecat. M-am înscris la Institutul de educație fizică din Leningrad. Întotdeauna am fost bună la gimnastică, știi. Dar tata s-a îmbolnăvit și a trebuit să mă întorc acasă. Predau la școală. Te surprinde, nu? Samarina — „profesoară”.

— Cu nota trei la purtare.

După plimbarea cu barca pe Katița și naufragiul pe insula nelocuită, am luat amîndoi trei la purtare.

— Și acum am lipsuri la capitolul „comportare”.

— Și eu mi-am spus asta cînd te-am văzut pe motocicletă. Mi se pare cam excentric pentru Kolodin.

— S-au obișnuit. Am îndrăgit motocicletă încă de pe cînd eram la institut. Cînd m-am întors acasă mi-am cumpărat o „Jawa”.

— În oraș există și un campion de motocros!

Lena se încruntă la față, privirea-i devine rece, aspră.

— O lucrătură?

— Ce-ți veni, Lena? V-am văzut în fața magazinului...

— Ei, da, tu trebuie să ai un spirit de observație foarte dezvoltat.

Apoi începe să invirte nervoasă paharul. Are unghiile date cu lac alb. Sînt mult prea lungi și îngrijite pentru o motociclistă. Probabil că o ajută careva să-și îngrijească „Jawa”. Jarkov, oare?

Lena a crescut, s-a maturizat. Nu-i exclus ca în ultimii ani în viața ei să fi intrat un bărbat. Ba chiar sînt sigur de asta. E foarte neplăcut pentru mine. Nu-i vorba de o gelozie copilărească, nu, ci de elementarul egoism bărbătesc.

— Ești măritată?

— Nu.

Treptat-treptat începe să uite cuvintele mele deplasate despre campion. Trebuie să fiu mai prevăzător. Impresia mea că am fi din nou copii e doar o iluzie.

Da, Lena, îmi pare bine că te văd, dar gîndul îmi aleargă mereu către casa pustie de pe strada Vetcinkin.

— Pașa, tu nu mă ascuți. Ei, nu-i nimic, nu mă supăr.

...Îeșim în ploaie cînd ceasul bate miezul nopții, iar orchestra cîntă, obositor de fals, „La revedere, moscoviți”. O femeie în negru cîntă și ea: „Oricum, n-ai să pleci nicăieri de la mine”. Nu sîntem moscoviți, așa că plecăm. În piața pustie, caldarîmul umed reflectă lumina roșie de neon a reclamelor. „Pentru Aeroflot nu există distanțe”... Lena se zbenguie ca o ștrengăriță, calcă prin băltoace.

— Vezi ce ploaie? Ce veselă, ce frumoasă e!

Pentru gustul meu, însă, sumbrul Kolodin e învăluit într-o ploaie rece, neprietenosă.

— Ce ești atît de încruntat Pașa? Se poate?! Dimineața e mai înțeleaptă decît noaptea. Ia uite ce ploaie veselă!

Orice s-ar spune, Lena a rămas aceeași, doritoare să împrăștiie cu generozitate bucurie și bunătate.

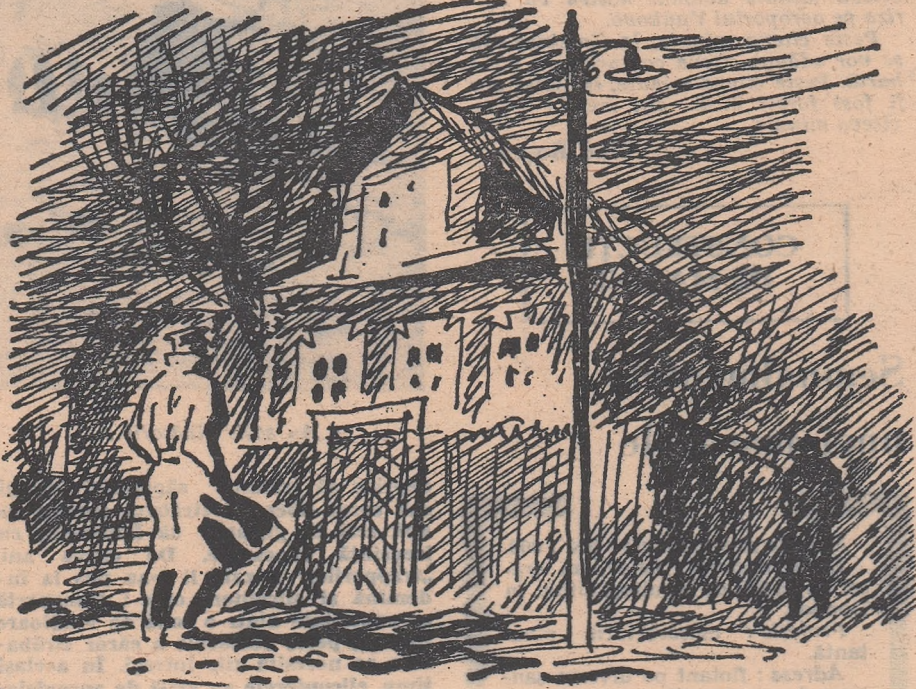
Boala lui Komolov se agravează

Portăreasa, somnoroasă, îmi deschide ușa hotelului.

— Ați fost căutat.

Pornesc în fugă pe scări. În camera goală plutește un iz slab de camfor. Pe masă se află un bilețel: „Lui Nikolai Semionovici i-a fost rău. A fost dus la spital. Komarovski”.

Telefenez la spital. Medicul de gardă îmi spune că maiorul Komolov a

Desen de V. Kovenatki

făcut un preinfarct și că recomandă stăruitor să nu fie deranjat.

— Nici un fel de bilețele, nici un fel de probleme. Are nevoie de repaus complet. N-ar fi trebuit să plece gripat la drum.

— Ce să-i aduc?

— Nimic. Maiorul roagă să nu fie anunțată familia înainte de a se însănătoși.

Abia acum îmi dau seama cît de importantă era pentru mine prezența șefului. Mi se părea de la sine înțeles să am mereu lîngă mine un om mai vîrstnic, inteligent, binevoitor. Voi putea oare lucra fără el?

Dar, în fine... Important e să se însănătoșească.

Hotărîsc să mă duc la Komarovski. Șeful miliției orașenești e probabil obișnuit cu vizite nocturne.

Continuă să plouă monoton. Pe străzi șiroiesc pîriiașe.

Îndărătul unei uși capitonate cu pîslă se aud glasuri agitate de copii. Cred că am ridicat în picioare toată casa. Îmi deschide o femeie grasă, în capot. Îndărătul ușii se așin căpșoare de copii.

— Boris Mihailovici nu-i acasă, e plecat după treburi — îmi spune soția căpitanului. Are o față blîndă, binevoitoare. Mîinile îi sînt îngroșate și roșii de atîta spălat — Puteți să-l așteptați. Vă supără dacă vă pofiesc în bucătărie? Pentru că, după cum vedeți, alt loc nu-i. Din pricina copiilor...

După o oră se întoarce și Komarovski. E puțin stînjunit de vizita mea. Locuința e neîncăpătoare pentru familia-i numeroasă.

— Despre maior vrei să vorbești, nu? — Începe căpitanul. Va fi greu

fără el. Am fost la Șabașnikov. Am vrut să-i vorbesc între patru ochi.

Uscățiv, obosit, fără manta, Komarovski aduce cu un maestru strungar, întors acasă după o zi grea de muncă.

— Știi ce, locotenente? Cred că Șabașnikov nu ne înșeală... A înțeles, evident, ce acuzație i se aduce și de ce. Suferă foarte mult, e din cale afară de surescitat. De altminteri, am mai precizat unele lucruri. Șabașnikov a fost, într-adevăr, la opt august la vecinul lui și a reparat instalația electrică. S-a folosit de „pumnalul lui Rommel”, pe care l-a adus acasă în geantă. Asta s-a întîmplat la orele 14.

— Cu alte cuvinte, cuțitul și cizmele i-au putut fi furate numai în ziua de opt august, de la ora 14 la miezul nopții?

— Așa se pare — încuviințează căpitanul. Am aflat de la Șabașnikov cine

m-a dus acolo speranța tulbure că apropierea de locul crimei m-ar putea ajuta să dezleg misterul.

Casa lui Oseev e pustie și cufundată în întuneric, ca un cavou. Pe partea cealaltă a străzii, lîngă gard, zăresc un ins care stă nemișcat. E unul dintre oamenii lui Komarovski. Uite și poarta lui Șabașnikov, care se ține numai într-o balama.

O ciocnire e cît pe aci să mă trîntească de pe trotuar în noroi. Automat mă agăț de gard.

— Iertați-mă, iertați-mă, pentru numele lui Dumnezeu!

Aprind lanterna. Lăcătușul Leah ridică, încurcat, din umeri. În timp ce mă uitam la milițianul postat lîngă casa lui Oseev, nu-l văzusem pe lăcătuș care ieșea pe poarta lui Șabașnikov.

— Iertați-mă, tovarășe locotenent! — mi se adresează el, căci m-a recunoscut. — Am fost la Șabașnikov.

— Mi-am dat seama.

— N-am liniște, înțelegeți? Cînd am recunoscut pumnalul habar n-aveam că istoria asta avea vreo legătură cu asasinarea inginerului. Înseamnă că îl invinuiesc pe Șabașnikov, nu?

— De ce crezi asta?

— Zvonurile se răspîndesc, știți bine, cu iuteala fulgerului. M-am dus la Șabașnikov, cu toate că e noapte. Nu e vinovat, tovarășe locotenent, îl cunosc bine!

Deci și el se ridică în apărarea lui Șabașnikov. Ciudată, totuși, această întîlnire nocturnă.

— Du-te, mai bine, și te culcă, tovarășe Leah, iar mîine vino la secția orașenească și spune-ne ce crezi despre acest caz.

Lăcătușul pleacă. Începe să se lumineze. În aceste clipe, Kolodinul pare așa de pașnic, de primitiv, doarme și visează frumos. Nici nu-ți vine să crezi că într-un astfel de orașel s-a putut comite o crimă atît de cumplită.

Și, totuși, crima a avut loc. Undeva, pe aproape, asasinul petrece o noapte neliniștită. Să fie unul dintre cei cinci?

Jarkov n-are un alibi bun...

Cerul e senin și transparent, cum e uneori toamna, iar colinele, pe care se distinge fiecare copăcel, incing ca un decur orașul, proaspăt spălat și ferchezut de ploaie. La ora 9 sînt la spital. Medicul-șef nu-mi poate spune nimic îmbucurător despre Komolov. — Starea lui — îmi spune doctorul — e „mai mult sau mai puțin mulțumitoare”. Obișnuita formulă în astfel de cazuri.

La ora 12, la secția orașenească a miliției se întrunesc colaboratorii lui Komarovski, care au cules informații suplimentare despre vinătorii ce l-au vizitat pe Șabașnikov în ajunul crimei.

În seara de 8 spre 9, medicul Malevici a fost de serviciu la policlinică, unde a rămas toată noaptea. „El e deci exclus”. În aceeași seară, Andanov a părăsit orașul spre a-și duce soția bolnavă la clinica regiunii. Soția lui se simțea foarte rău, de aceea plecarea a fost urgentată. „Trebuie verificat”. După ce a ieșit de la Șabașnikov, Leah s-a dus cu cățelușul la un prieten de-al lui, Novikov, care înainte a lucrat la miliție ca însoțitor de cîini polițisti. A rămas acolo pînă la 1 noaptea. Depoziția lui Novikov e în afară de orice îndoială...

Jarkov n-are un alibi atît de bun. Paznicul magazinului alimentar de lîngă casa lui Jarkov a declarat că, pe la 10, campionul se plimba cu motocicletă-i IJ. La ce oră s-a întors acasă paznicul nu știa. La 11,30 pe stradă s-a stins lumina din pricina unei avarii la centrala electrică. „Mai trebuie cercetat”. Despre celălalt vizitator nu se știe încă nimic, dar se fac investigații.

Viktor Smirnov

(Va urma)

TEATRU

O seară patetică cu „Zece zile care au zguduit lumea“

Cine a intrat luni seara în holul sălii „Matei Millo“ a teatrului „Lucia Sturdza Bulandra“ — gazda bucureșteană a teatrului „Al. Davilla“ din Pitești — a putut crede, o clipă, că a nimerit greșit. Intrarea era străjuită de soldați și marinari în uniformele anului 1917, în hol se plimbau muncitori, țărani și ostași coboriți parcă din iconografia Revoluției. Și, deodată, în timp ce spectatorii, în șfârșit dumiiriți, își predau, prozaic, paltoanele la garderobă și-și făceau ultimele retușuri la toaleta de seară — într-un colț a început un miting fulger; un vorbitor, răsărit din mulțime, cuvinte de foc și focuri de armă, un înflăcărat cînt de luptă și văpăi în priviri... Căci regizorul Const. Dinischiotu a dorit ca spectacolul cu „Zece zile care au zguduit lumea“ să înceapă chiar din foaiere.

Dramatizarea unei opere literare este de multe ori o întreprindere riscantă. Haina strîmtă, prin înseși cerințele genului, a unei piese de teatru nu poate cuprinde adesea trama operei literare, care-i stă la bază, în toate valorile ei esențiale, și spectatorul care a citit mai înainte versiunea inițială rămîne cu o anume impresie de frustrare, de neimplinire. Cu atît mai delicată a fost misiunea pe care și-au asumat-o Heiner Müller și Hager Stahl, atunci cînd au pornit să dramatizeze faimoasa carte a lui John Reed, acel remarcabil „crîmpei de istorie concentrată“, despre care Lenin spunea că ar dori s-o vadă difuzată în milioane de exemplare și tradusă în toate limbile, dat fiind că face o „expunere veridică, extraordinară de viu scrisă a evenimentelor atît de importante pentru înțelegerea a ceea ce este revoluția proletară și dictatura proletariatului“. Și totuși, cei doi autori au izbutit acest autentic tur de forță: să dea valențe dramatice unui reportaj, să decanteze din oceanul clocotind al epopeii lui Reed picăturile care oglindesc în mic, dar fără a minimaliza sau a lăsa în umbră ceva din ceea ce e realmente caracteristic, fantastica explozie de energii populare dintr-o dată descătușate și articulate de partidul bolșevicilor și despre care, cu bun cuvînt, s-a spus că a deschis o nouă eră în istorie.

Evocarea lor dramatică e divizată în zece episoade — unele dintre ele cu două-trei tablouri — construite pe tot atîtea momente fundamentale. Regizorul Const. Dinischiotu a fost însă fericit inspirat atunci cînd a decis ca spectacolul să se desfășoare fără pauze, așa cum nici Revoluția n-a cunoscut întreruperi, creînd o tensiune care merge sporind, sugerînd amploarea tot mai mare a evenimentelor, ciocnirea tot mai puternică a forțelor aflate în înclăștare și, în fine, culminînd cu biruința, victoria hotărîtoare a lui Octombrie Roșu. Pentru a da spectacolului dinamismul pe care-l impunea tema, Const. Dinischiotu a făcut deopotrivă apel la mijloacele tradiționale ale teatrului și la proiecții cinematografice, la muzică și — de ce n-am spune-o? — la spectatori, care nu sînt despărțiți de actori prin cortină și care, de la intrarea în teatru și pînă la intonarea „Internaționalei“ finale, devin și ei — firește, emoțional — participanți activi la ceea ce vîd. În versiunea teatrului „Al. Davilla“, evocarea dramatică „Zece zile care au zguduit lumea“ este astfel un spectacol viguros, agitatoric, în cea mai bună accepție a noțiunii și freamătul sălii este

Pe o stradă din Tașkent, unde se aflau în turneu, cunoscuta cîntăreață de muzică ușoară Edith Pieha și artistul Alexandr Bronevițki au „interpretat“ pe nepregătite o scenă care a stîrnit hazul trecătorilor. Bronevițki s-a avîntat în spinărea unui mîgăruș care, însă, n-a fost de loc încîntat de călăreț. A trebuit să intervină Edith Pieha. Pietonii-spectatori ar fi preferat să intervină cu un cîntec, dar mîgărușul s-a mulțumit și cu o mîngiere

cea mai bună mărturie că direcția de scenă i-a imprimat ritmul potrivit.

Strădaniile regizorului au fost fericit secundate de un numeros și entuziast colectiv actoricesc, din mijlocul căruia trebuie să amintim măcar cîteva prezențe — aceea a lui Vasile Prisăcaru, Radu Coriolan, Dimitrie Bitang, Constantin Adamovici (în rolul lui Lenin) și alții, care au știut să dea adesea unor apariții episodice valoarea unor roluri de prim plan.

O mențiune specială merită traducerea semnată de acad. Al. Philippide, care a furnizat actorilor un text de o remarcabilă cursivitate și naturalitate.

D. Hincu

Acasă

la Nikolai Akimov

Acasă la Nikolai Akimov înseamnă la Teatrul de Comedie din Leningrad.

Inconjurat de afișe de teatru sovietice și pariziene, de caiete-program și fluturași, avînd alături macheta mult iubitului său teatru al viitorului încă neconstruit, Akimov mă primește înaintea repetiției generale la piesa „Atunci cînd suni și nimeni nu-ți răspunde“. Îi înțeleg deci fireasca febrilitate cu care transmite prin teleșpicher noi indicații pe scenă sau în culise. Peste cîteva minute zîmbitor se apropie de mine, întrerupe contactul telefoanelor și începe.

— În luna octombrie am avut premieră: „Generală la care nu vei asista astăzi“ și „Nimeni nu se distrează“. Ambele, comedii. Pregătim, de asemenea, să montăm în stagiune „Totul este bine cînd se termină cu bine“ (Shakespeare) și un spectacol inedit Nekrasov. Preocuparea noastră constantă rămîne comedia. Nu cred că spun o noutate, dar sînt convins că avem mai multă nevoie de comedii decît niciodată în trecut. Cred că noile comedii au menirea să transmită spectatorului, exclusiv prin intermediul forței emoționale și artei dramaturgiei, ideea: cum poate sau nu poate societatea să ajute sau să determine mersul înainte al oamenilor la care, să spunem, prevalează apucăturile negative. Sînt convins de virtuțile și viciile comediei și cred că ea poate să anime viguros teatrul contemporan.

O îndelungată conversație pe această temă a lăsat maestrului Akimov posibilitatea cîtorva accente fortissim-polemice față de tendințele academiste (reprezentate după opiniile domniei sale de școala MHAT-ului) cît, și mai ales, față de textul dramatic modernist tip Beckett.

— Și atunci pentru care curent pledați, Nikolai Akimov?

— Pentru calea cea mai dificilă. Pentru o dramaturgie a ideilor clare. Pentru un text perfect inteligibil spectatorului. Pentru un teatru al oamenilor sănătoși. Pentru aceleași eterne țeluri de a ajuta societății să meargă înainte. Desigur, pentru un teatru izvorit din spiritualitatea modernă. Pentru ceea ce aș numi un neoclasicism. Aștept și cred în ivirea unor clasici contemporani care să poată fi așezați, fără ierarhizări preconceptuate, alături de Shakespeare sau de artiștii Renașterii.

Ideile lui Akimov despre teatrul viitorului țintesc spre o îmbinare a spectacolului cu filmul. „Cred că acest teatru al viitorului va trebui să posede mijloacele de expresie ale cinematografului“ — mi-a repetat cunoscutul regizor de cîteva ori.

Sonoria suna cu insistență chemîndu-ne în sala de spectacol. Și, pentru a contrazice titlul piesei, m-am dus.

În altă zi, într-una din preumblările pe atît de bătătoritul Nevski Prospekt, am simțit că mă prinde cineva de braț. Maestrul Akimov. De astă dată mi-a vorbit despre România. A îndrăgit-o pe viață. Pentru publicul exigent și rafinat pe care l-a găsit la noi, pentru colegii atît de apropiați, pentru spiritul culturii noastre. Dorește să revină la București pentru a patra și a cincea oară. Și mă roagă pînă atunci să-i transmit maestrului Radu Beligan bucuria lui pentru succesele de la Belgrad și Veneția, ceea ce și fac.

Cristian Popișteanu

CINEMA

Căsătoria lui Balzac

Regizorul ucrainean Timofei Levciuk a început să turneze filmul „Greșeala lui Honoré de Balzac“. Cum primele secvențe se petrec în Petersburgul secolului trecut, echipa s-a deplasat la Leningrad, unde lucrează intens.

Filmul are la bază romanul cu același titlu al lui N. Ribak, care s-a bucurat de mare popularitate atît în Uniunea Sovietică cît și în străinătate. În patria marelui scriitor francez, cartea a cunoscut cîteva ediții.

Fiind și autorul scenariului, Ribak a îmbogățit bagajul faptic al romanului cu scene noi, „cinematografice“, dar a renunțat, pe de altă parte, la pagini

prea strins legate de specificul literaturii.

În secolul trecut, scriitorul a venit, se știe, în vizită la contesa Evelina Hanska, o femeie de un rafinat farmec fizic și spiritual, care trăia la moșia ei Verhovnea de lângă Berdicev. Între gazdă și oaspete s-a născut o dragoste puternică. Balzac a rămas în Ucraina trei ani. Acolo a scris piesa „Mama vitregă“. Viața poporului ucrainean, cu tradițiile și obiceiurile ei pitorești, l-a interesat foarte mult. Scriitorul cutreiera neobosit satele, iar maroacele ucrainene imortalizate de Gogol, pleca mereu la Kiev, pe care l-a numit „Roma Nordului“.

În martie 1850, Balzac s-a căsătorit cu contesa Hanska la Berdicev și a plecat cu ea la Paris.

Evident, conform cu realitatea evenimentelor evocate, cea mai mare parte a filmului se va petrece la Berdicev. Echipa de filmare condusă de Timofei Levciuk se va întoarce curînd de la Leningrad și se va fixa acolo pentru o bună bucată de vreme. La Verhovnea, casa contesei Hanska s-a păstrat în cea mai bună stare.

Și acum, cîteva cuvinte despre distribuție. „Treimea“ principală a filmului este interpretată de trei actori celebri. Rolul lui Balzac a fost încredințat artistului V. Hohriakov de la teatrul mic, Evelina Hanska va fi Rufina Nifontova, iar Karol Hanski, fratele contesei, Nikolai Grițenko.

ESTRADĂ

Secretul cuplului

Estrada ucrainiană e de neconceput fără cuplul satiric Tarapunka și Ștepsel. Porecla a devenit renume și probabil că și cei doi artiști își amintesc foarte rar că de fapt îi cheamă Iuri Timosenko și Efim Beriozin.

Activitatea în cuplu nu e deloc simplă. Nu întîmplător celebra pereche literară sovietică Ilf și Petrov era mereu întrebată cum reușește să lucreze împreună. La drept vorbind, întrebarea repetată la toate ocaziile prielnice, a rămas fără răspuns serios. Dar chiar și o explicație glumeață ca aceasta spune destul: „Cînd unul e sănătos, celălalt e bolnav. Cînd cel bolnav se însănătoșește, cel sănătos se duce la teatru. Cînd cel sănătos se întoarce de la teatru, îl găsește pe cel bolnav la un mic chef cu prietenii...“

Tarapunka și Ștepsel nu scapă nici ei de întrebarea: „Cum lucrați împreună?“ Ultima oară le-a fost pusă acum cîteva săptămîni, cu prilejul unui turneu la Moscova.

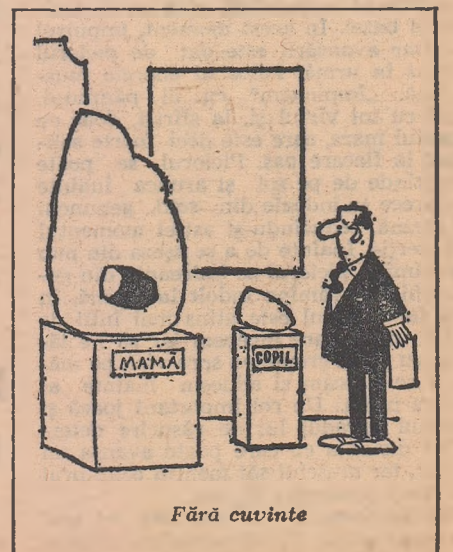
— Ce să facem, ne-am obișnuit — au răspuns ei. Lucrăm de prea multă vreme împreună. Împreună am învățat la școală, împreună la institutul de teatru (unde tot împreună visam la roluri dramatice și chiar tragice), împreună am debutat pe scenă ca artiști-satirici.

Ziarștii curioși n-au putut afla mai mult, cu toate încercările lor abile de a pătrunde în „secretul cuplului“. De fapt, răspunsul cel mai bun e dat pe scenă. Ce interesează cum își pregătesc artiștii scenetele, important e că ele sînt pline de haz și că își ating ținta. De exemplu, vara aceasta echipa de fotbal ucrainiană Dinamo-Kiev a avut un moment de eclipsă. Inima de artiști și de suporteri a lui Tarapunka și Ștepsel n-a putut răbda, drept care ei au început să se întrebe pe scenă cu candoare: nu cumva băieții noștri s-au vorbit să nu pricinuiască adversarilor neplăceri?

„Acum echipa joacă iarăși foarte bine. Antrenorii cred că e meritul lor, dar noi, în adîncul sufletului, ne zicem că poate o fi și al nostru!“

arta

a

Fără cuvinte

ANTROPOLOGIE

Umblăm
de peste un milion de ani

În romanul „Animalele denaturate”, de Vercors, unul dintre specialiștii invitați la procesul declanșat pentru a defini „omul”, susține, în mod strălucit și convingător, că putem fi caracterizați obiectiv printr-un singur oscior de la călcii — astragalul. În primul moment s-ar părea că scriitorul a vrut să-și bată joc de antropologi. În realitate, se confirmă tot mai mult că fosilele ne dau efectiv indicații sigure și extrem de importante. Și iată că un singur oscior — nu de la călcii, însă, ci

sim aproape exclusiv. Numai când umblăm încet sau pe un teren alunecos renunțăm la el, făcând pași mici și „tirșindu-ne” picioarele, fără să ne mai propulsăm cu virful și să ne lăsăm mai întâi pe călcii. Cum am ajuns la el?

Studii exacte, cu măsurători și reprezentări grafice ale tuturor acestor mișcări și ale forțelor implicate în ele, au fost făcute mai cu seamă după cel de-al doilea război mondial, când s-a pus problema perfecționării picioarelor artificiale pentru invalizi. Printre altele, ele

Toată ziua facem acrobație fără să știm, susținând la fiecare pas zeci de kilograme pe un singur deget

din virful degetului mare de la picior — găsit în celebra vale Olduvai din Tanzania ne spune acum nu chiar de când sîntem oameni, dar de când umblăm în poziție perfect verticală și cu pași mari. Mulți antropologi sînt pasionați de problema socotind că mersul este una dintre principalele noastre achiziții comparative cu hominidii primitivi.

Se pare că, atunci când umblăm, ne paște o catastrofă la fiecare pas. Numai mișcarea ritmică a picioarelor ne împiedică să ne prăbușim în nas. Într-ade-

au lămurit modificările pe care acest mers le-a adus oaselor bazinului, femurului și labei piciorului. Însemnează deci că oasele fosile ne pot revela și felul în care se deplasau maimuțele sau hominidii cărora le-au aparținut.

Aproape toate primatetele, dispărute sau existente, se pot ridica pe picioarele dinapoi și pentru scurt timp sînt capabile să adopte chiar mersul biped. Dar ele au rămas tot amatori în materie; numai omul a luat acest mers în serios și l-a dus pînă la perfecțiune. Care dintre strămoșii noștri se poate lăuda cu el? La începutul erei cuaternare întîlnim australopitecul, precursorul imediat al hominidilor. După forma bazinului său, cei mai mulți antropologi socotesc că era biped, dar că mersul lui nu era încă identic cu al nostru. Probabil că alerga cu pași mici și repezi, cu picioarele ușor îndoite din șold și de la genunchi. Mersul lui era, deci, fiziologic ineficient și nu-l ajuta probabil să se deplaseze pe distanțe mai mari. Mult mai târziu, acum 1 750 000 de ani, dăm de resturile ființei care pînă în prezent este considerată a reprezenta cea mai veche specie de om: **Homo habilis**. De la **Homo habilis** ni s-a păstrat o labă de picior aproape completă, foarte asemănătoare cu aceea a omului modern. Lipsindu-i însă tocmai călciiul și ultimele falange ale degetelor, adică elementele cele mai solicitate și avînd o formă caracteristică, nu s-a putut conchide că umbla la fel cu noi. Un an mai târziu, într-un strat mai înalt, prin urmare într-o formație ceva mai tină, tot din valea Olduvai, s-a găsit, în fine, și o ultimă falangă a degetului mare de la picior; a fost luată imediat în primire de specialiști, care au supus-o celor mai amănunțite măsurători și au declarat-o de origine umană. Nu există nici o dovadă că acest oscior devenit celebru ar fi aparținut lui **Homo habilis**. Dar el reprezintă proba palpabilă că acum mai bine de un milion de ani a trăit în Africa răsăriteană o ființă care umbla la fel cu noi.

GEOLOGIE

De veghe
lîngă vulcani

Un vulcan infuriat poate fi comparat cu explozia unei bombe termionucleare, cu singura deosebire (foarte im-

portantă de altfel) că nu emite radiații. În rest, nori groși de piatră și cenușă suspendați în vapori de apă supraincâlzii și gaze părăsesc craterul cu viteza unui uragan și, abătîndu-se pe pămînt, distrug totul pe o rază de cîțiva kilometri, fiind mult mai nocivi decît lava, care răzbate abia mai târziu cînd răul a fost făcut, acționează mai lent și pe întinderi mai mici.

Cei mai periculoși sînt vulcanii „adormiți”. Fiind stîni de mult timp, ei par atît de cuminți încît ajung să fie considerați inofensivi nu numai de cei care locuiesc în preajma lor, ci și de oficialități, care renunță să-i mai țină sub observație. Cînd se trezesc, însă, acești vulcani sînt extrem de violenți și distrugători. Or, geologii susțin că, supraveghîndu-i îndeaproape, se poate preveni cu ușurință pierderea multor vieți omenești și bunuri materiale, că paza multor lanțuri de vulcani aparent inactivi, dar potențial periculoși, ar putea fi asigurată de un personal redus dispunînd de aparatură ieftină. Pe ce se bazează geologii cînd lansează aceste afirmații optimiste?

Pe faptul că vulcanii își anunță intențiile din timp. Cu zile, luni, și uneori chiar cu ani înainte de o erupție, regiunea este zguduită de unde de șoc (cutremure), cîmpul magnetic al vulcanului slăbește sau se intensifică, iar terenul se „dilată”. Aceste semnale de alarmă emise de vulcan cînd se pregătește de explozie pot fi interceptate încă de la început cînd sînt foarte slabe. Trei aparate sînt folosite în acest scop: seismograful, care înregistrează mișcările scoarței, magnetometrul, care determină modificările cîmpului magnetic și un aparat care măsoară modificările din jurul craterului.

Seismograful este instrumentul cel mai de nădejde și cel mai des folosit în prevestirea erupțiilor. Acestea din urmă sînt mai totdeauna precedate de șocuri seismice sau cutremure. Fiecare vulcan are un comportament deosebit, adică posedă un așa-numit ciclu erupțiv. Vulcanul Kilauea din Insulele Hawai, de pildă, se cutremură cu cîteva luni înainte de a izbucni. La început, șocurile își au sălașul la 48 sau 58 km adîncime, apoi își mută epicentru tot mai sus și, concomitent, se îndesc. Cutremurele se nasc probabil atunci cînd magma sparge pungile în care e închisă în adîncuri. Dacă s-ar ajunge să se cunoască „programul” urmat de cutremurele fiecărui vulcan, s-ar putea afla cu mare precizie și data erupției.

Există însă și vulcani haotici, care se cutremură la întîmplare. Aceștia sînt supravegheați cu magnetometre.

Popas pe marginea craterului după îndeplinirea misiunii. Vulcanologii Secției siberiene a Academiei de Științe a U.R.S.S. au introdus în gura vulcanului o stație automată de radio-emisie, cu ajutorul căreia îl pot ține sub observație de la distanță. Conform programului, stația le va transmite la fiecare două ore date despre comportarea Avacinskului.

Pe măsură ce se înalță magma, vulcanul se încinge și această schimbare de temperatură aduce cu sine și modificări ale puternicului cîmp magnetic pe care-l posedă aproape totdeauna aceste formații geologice. Înregistrarea continuă a cîmpului magnetic al vulcanului Oshima a arătat că el a variat în cursul primelor două luni de creștere a activității vulcanice.

Înălțîndu-se, magma apasă asupra pereților craterului, împingîndu-i către exterior. Vulcanul se „umflă”, cam ca un balon, trădîndu-și gîndurile, pe care geologii le înregistrează. În unele cazuri s-a constatat o asemenea umflare treptată și constantă cu doi ani înainte de erupție.

S

știința

FIZICĂ

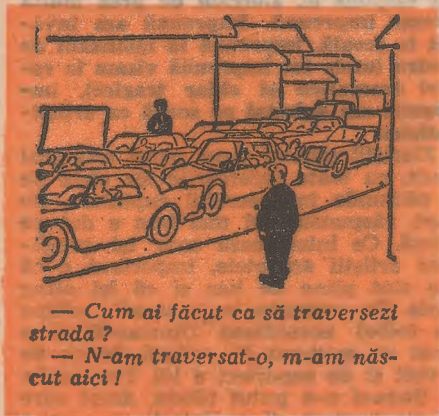
Capricii în ordine
alfabetică

Pentru întîia oară, mezonii s-au arătat oamenilor de știință în razele cosmice. Se pare că aceste particule elementare joacă un rol deosebit în Univers, de vreme ce joacă rolul de intermediari în numeroasele prefaceri din lumea infinitului mic.

Varietatea lor e atît de mare încît cercetătorii n-au reușit încă să facă ordine în familia lor. Există mezonii-miu (miuoni), mezonii-pi (pioni), mezonii K (kaoni) etc., după cum există mezonii neutri sau cu sarcină pozitivă ori negativă. Primii mezonii, cei din razele cosmice, au fost botezați miuoni sau mezonii miu. Ceva, condiții specifice încă nu deajuns de cunoscute, asigură mezonilor o viață îndelungată în adîncurile nucleului atomic. Dar o dată ajunși în singurătate, mezonii mor repede, dînd naștere unei alte generații de particule, care nu seamănă, însă, cu „părinții” lor. Dintre toți mezonii singuratici, miuonul are viața cea mai lungă: două microsecunde (o microsecundă este a milioana parte dintr-o secundă).

În laborator, mezonii sînt produși în marile acceleratoare. Dar avînd o viață atît de scurtă, apariția lor poate fi detectată numai cu ajutorul particulelor „secundare”, al generațiilor noi. Ele arată unde, cînd și ce fel de mezonii își fac apariția. Experiențele de acest fel se fac la Institutul de fizică „Lebedev” cu mezonii „pi-zero” și „eta-zero”. Aceste particule sînt extrem de scumpe la vedere, se ivesc rar și în număr mic. Pentru a le studia însușirile (de altminteri, s-o spunem de la bun început, mezonii sînt plini de capricii și în comportarea lor există încă multe aspecte neclare), fizicienii trebuie să realizeze sute de fotografii, iar fiecare fotografie se obține după multe ore de activitate a unui accelerator. Pentru a determina, de pildă, masa unui mezon „eta-zero” au fost făcute o sumă de calcule și operații complicate, pentru ca, în cele din urmă, să se constate că datele teoretice ale experienței nu erau confirmate întrucît teoria nu e încă în stare să prevadă comportarea mezonilor în anumite împrejurări.

Nu mai puțin dificili sînt și mezonii ro, omega și fi, care se află în momentul de față în atenția oamenilor de știință. Cu primii doi fizicienii s-au întîlnit numai de cîteva ori, iar cu ultimul o singură dată intrucît acești mezonii au neplăcuta proprietate de a-și face semnalată prezența numai în procesele de interacțiune ale particulelor de foarte mare energie. Cunoștința fizicii cu mezonii este abia la început.

— Cum ai făcut ca să traversezi strada?
— N-am traversat-o, m-am născut aici!

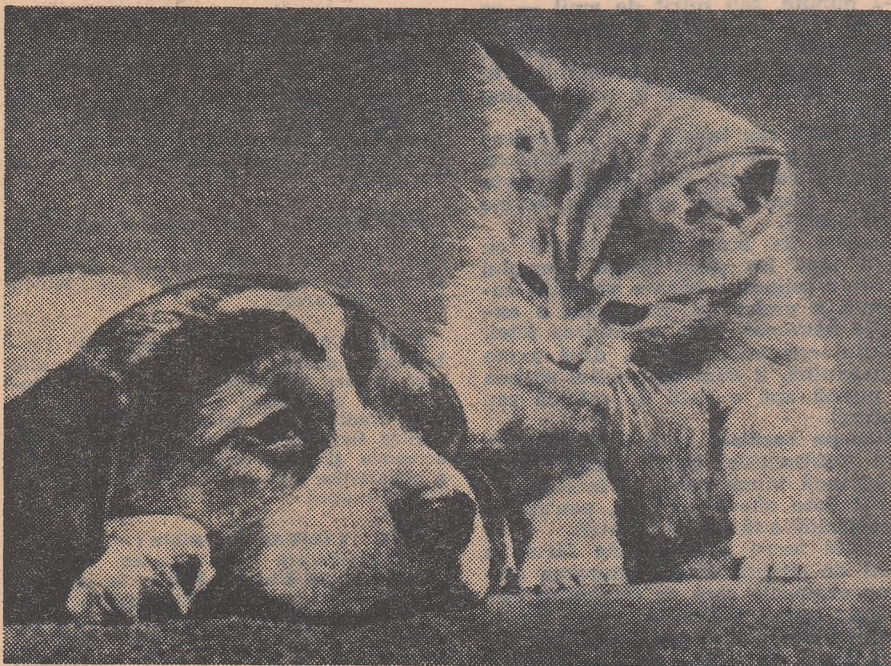
văr, cînd o luăm din loc mușchii gambei se relaxează și corpul se înclină înainte, antrenînd și centrul de greutate în afara bazei constituite de cele două picioare. Ca să nu ne pierdem echilibrul, trebuie deci să ducem unul dintre picioare înainte, ceea ce face ca atunci cînd talpa a atins pămîntul, centrul de greutate al corpului să cadă iar în interiorul bazei. În acest moment, impulsul necesar avansării este dat de piciorul rămas în urmă. Folosind energia musculară, „împingem” cu el pămîntul, întîi cu tot virful și, la sfîrșit, doar cu degetul mare, care este deci foarte solicitat la fiecare pas. Piciorul se poate desprinde de pe sol și arunca înainte deoarece se îndoie din șold, genunchi și gleznă, reducîndu-și astfel momentul de inerție. Înainte de a se așeza din nou pe pămînt, piciorul se îndreaptă din genunchi dar rămîne îndoit la gleznă, în așa fel că solul este atins mai întîi de călcii, după care începem iar să ne lăsăm cu toată greutatea spre virf, pe măsură ce ridicăm și aducem înainte al doilea picior. Un rol important joacă și bazinul: gradul lui de răsucire determină distanța cu care poate avansa un picior, iar mușchii săi mențin echilibrul cît timp piciorul e în aer.

Mersul descris mai sus este cel mai economic din punct de vedere al consumului de energie și de aceea îl folo-

FIZIOLOGIE

Ne vom putea înțelege
cu animalele
prin culori?

Simțul vederii continuă să reprezinte, în ansamblul lui, un mister și cercetători din cele mai variate discipline se străduiesc să-i „demonteze” mecanis-

—Eu așa văd lumea. Dar tu?

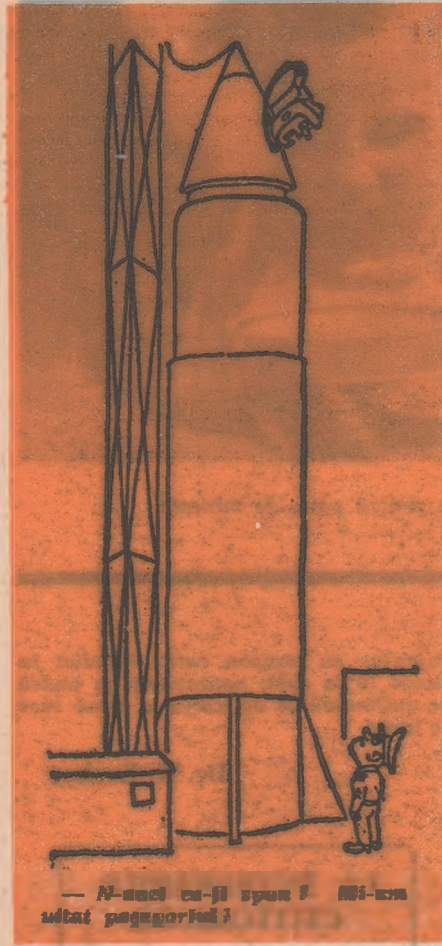
mele. Se știe tot sau aproape tot despre perceperea formelor, dar nu la fel stau lucrurile și în privința culorilor. De pildă, fiziologii au stabilit că modificarea patologică a corneei, cristalinelui sau umorii sticloase perturbă forma și limpezimea imaginii, fără să influențeze receptarea culorilor. În legătură cu această constatare au fost emise numeroase teorii, printre care și aceea că e posibilă crearea oricărei culori pornind de la roșu, verde și albastru, întrucât perceperea depinde de trei factori: radiațiile optice, care fac să se vadă culoarea, colorantul care difuzează aceste radiații și ochiul, care înregistrează culorile. Ținând seama de faptul că ochiul uman are receptori pentru fiecare culoare primară, s-a ajuns la concluzia că informațiile înregistrate sînt amestecate pentru a produce senzația culorii reale. Prin urmare, spre deosebire de unele animale, omul vede toate culorile.

Experiențele făcute au demonstrat, între altele, că pigmentii retinei nu sînt singurii care permit perceperea culorilor, că ei sînt dominați de centrul nervoși superiori, capabili să interpreteze impulsurile transmise prin intermediul nervului optic. Iată, deci, o viziune nouă, care poate va revoluționa înțelegerea fenomenelor percepției culorilor și a lumii inconjurătoare. Acest mod de transmitere a informației colorate

ar putea fi rezultatul unui lanț de reacții chimice. Alții afirmă, însă, că ar fi de natură electrică sau, mai degrabă, electrofiziologică. S-ar părea că teoriile acestea sînt fie de domeniul utopiei, dar cercetările întreprinse le susțin. Folosind ca subiecte de experiență pisici și iepuri, fiziologii au reușit să demonstreze că fiecare con al retinei este sensibil la toate benzile spectrului, puțin transmite creierului, sub formă de unde electrice, informații cu privire la toate culorile. În favoarea primelor teorii enumerate mai sus vin și alte argumente experimentale, care, însă, se pot foarte bine integra și în teoria transmișiei chimice. Astfel, lovind retina, lumina ar declanșa modificări chimice ale pigmentului vizual, îndeosebi ale structurii geometrice a complexelor molecule care-l alcătuiesc. Aceste modificări ar provoca impulsuri nervoase care ar fi transmise creierului prin intermediul nervului optic, în vederea descifrării și percepției culorilor. O altă teorie, asupra căreia nu intrăm în amănunte, se bazează pe proprietățile fotoelectrice ale celulelor vizuale și propune o explicație fizică a vederii în culori.

După cum se vede, oamenii de știință au început să „disece” mecanismele care stau la originea percepției lumii. Ei sînt preocupați și de problema dacă toate speciile de animale înzestrate cu un aparat vizual văd lumea la fel ca omul, sub același unghi și în același colorit. În cursul unor experiențe făcute cu păsări, îndeosebi porumbei, cercetătorii au putut constata că acestea disting culorile mult mai bine decît omul. Se pare, apoi, că majoritatea mamiferelor, în afară de om, nu văd lumea decît în alb și negru și că albinele percep culorile cu excepția tonurilor cenușii și roșii, pe acestea din urmă confundîndu-le cu griul, care le corespunde ca valoare. O serie de tehnici, mai mult sau mai puțin complicate, au permis să se demonstreze că fluturii, muștele, libelulele și unele coleoptere interceptează și ele aproape toate culorile cu excepția roșului și că peștii, șopîrlele și broaștele țestoase nu percep culoarea albastră. Ciudată este și constatarea că roșul, care pentru om este simbolul primejdiei, lasă indiferente numeroase specii de animale. La

Intr-o bună zi, mecanismele percepției culorilor fiind complet elucidate, oamenii de știință să poată acționa asupra „psihismului” speciilor animale, să reușească să le „înțeleagă” și, în felul acesta, să intre în comunicație cu ele. Așadar, culorile nu sînt numai elemente pur estetice ci, mai cu seamă, o necesitate indispensabilă vieții!

ENERGETICĂ

Automobile
fără benzină?

Un oraș mare în care circulă zeci de mii de automobile și unde aerul este totuși proaspăt și curat ca la munte! La realizarea acestui vis muncesc acum nenumărați cercetători.

De ce să ne chinuim cu epurarea aerului o dată poluat? și-au zis unii din ei. Nu ar fi mai simplu și mai economic să nu aruncăm în aer, cu tonele, carbon și sulf, principalele elemente dăunătoare provenite din arderea cărbunelui, petrolului și gazelor naturale? Soluția ar fi deci să nu se mai folosească direct combustibilii fosili, cînd ei ar putea servi drept materie primă pentru obținerea unui combustibil „curat”. Ce substanță ieftină nu dă produse toxice prin ardere? În centrul atenției s-a situat amoniacul, din care rezultă azot și apă. Or, la baza fabricării amoniacului (prin sinteză directă din azot și hidrogen) stau tocmai gazele naturale, din care se extrage hidrogenul și deci se elimină sulful și dioxidul de carbon. Costul amoniacului fiind și acum foarte mic, la fabricarea unor cantități uriașe ar mai scădea încă. S-ar putea obiecta că la

scară atît de mare, căldura necesară pentru reacții devine o problemă. Soluția ne stă însă la îndemînă: reactoarele nucleare constituie o sursă de căldură bogată și ieftină. În fine, recuperînd produsele secundare rezultate prin sinteza și arderea amoniacului, s-ar putea realiza un nou avantaj economic.

Din păcate, înlocuirea benzinei prin noul combustibil se lovește la turisme de unele dificultăți practice: distribuția și mînuirea amoniacului, arderea incompletă și deci toxicitatea sa în spații închise. Specialiștii nu s-au dat însă bătăuți. Mai ușor de transformat sînt totuși vehiculele mari — autobuze, camioane și locomotive — în care se vor putea introduce destul de ușor turbine cu amoniac și mai cu seamă centralele electrice „modeste” (100 megawați) în care costul unui kilowat- oră promite să fie minim.

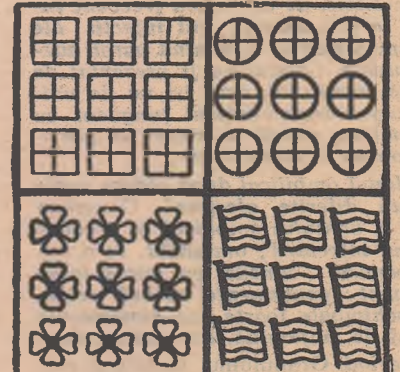
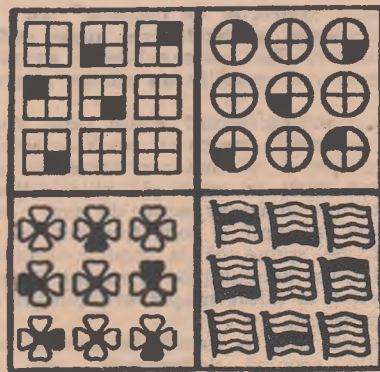
PSIHOLOGIE

Inteligența
și memoria

Din primele zile de viață, creierul nostru recepționează un mare număr de impresii. Fiecare dintre ele declanșează o serie de impulsuri care, străbătînd celulele nervoase, creează așa-numitele circuite. Cînd impresiile sînt asemănătoare, circuitele lor sînt dispuse alăturat. Alteori, de pildă, în cazul copilului care primește de la mamă cele mai diferite impresii, numeroasele circuite converg spre unul singur, cel care fixează chipul mamei. Dacă însă impresia e legată, de exemplu, de cifra care indică înălțimea Elbrusului sau de oricare altă noțiune abstractă, se formează un circuit izolat, care are tendința să dispară.

E un fapt stabilit că anumite sectoare ale creierului conțin celule nervoase care contribuie la fixarea anumitor impresii. Lobul occipital, de pildă, fixează impresiile vizuale, cel temporal, pe cele auditive. În această privință s-a ajuns la delimitări de mare precizie. Dacă așa stau lucrurile, unde-și au sediul inventivitatea, inițiativa, într-un cuvînt, ceea ce numim în mod obișnuit inteligența? Acum se poate răspunde și la această întrebare: în lobul frontal. Firește, creierul nu fixează, pur și simplu, impresiile. El prelucurează necontenit informațiile primite, compară circuitele, le regroupează, creează altele noi, întocmește vaste scheme abstracte capabile să înmagazineze noi cunoștințe. De aceea, creierul poate fi comparat cu o mașină de calcul: cu cît sînt mai variate circuitele logice și informațiile înmagazinate, cu atît mașina are mai multe posibilități de a găsi soluția optimă. Prin analogie putem afirma deci că omul poate face cu atît mai multe asociații, cu cît are mai multe circuite disponibile.

În practica medicală se cunosc cazuri cînd unor bolnavi le-au fost extirpați lobii frontali. Ei continuau să se comporte normal, aveau o memorie bună și amintirile nu le-au dispărut. Erau însă incapabili să facă uz de cunoștințele lor: se făcea simțită absența aceluși dispozitiv din „mașina de calcul” umană, care compară circuitele, experimentează combinațiile noi pînă cînd obține soluția dorită. Or, tocmai aici trebuie căutat secretul inteligenței și al manifestării ei supreme, geniul, în stare să desfășoare operații logice pînă la descoperirea unei asociații cu desăvîrșire nol.

Priviți cu atenție, timp de patru minute, desenele din cele patru pătrate din stînga, apoi acoperiți-le cu mîna și reproduceți-le, din memorie, pe modelul din dreapta, hașurînd golurile cuvenite. Se acordă un punct dacă ați „nimerit” figura, nu și golul respectiv, și patru puncte pentru precizia totală. Dacă ați însumat peste 80 de puncte, aveți o memorie bună, între 60 și 80 de puncte satisfăcătoare, sub 60 de puncte mediocră.

— N-au nevoie de stimulente pentru pofta de mâncare

PUERICULTURĂ

Îngrijirea nou-născutului

Medicii consideră nou-născut copilul de la naștere și pînă la 30 de zile, timp în care se realizează trecerea organismului de la funcțiile vieții intrauterine la cele ale vieții extrauterine. În această perioadă se produc adaptarea aparatului respirator, reglator și digestiv, modificări ale aparatului circulator și involuția cordonului ombilical pentru a face față noilor condiții de viață.

Tot în această perioadă pot apărea o serie de mici accidente care, în general, sînt banale, dar îngrijorează pe mame. Despre aceasta va fi vorba în cele ce urmează.

Conjunctivita cu secreție oculară mică și edem redus al pleoapelor are drept cauză germeni patogeni diferiți (pneumococ, colibacili, stafilococ etc.). Tratamentul constă în igienă riguroasă, instilații cu protargol 1 la sută, sulfatiazol 5 la sută sau penicilină.

Muguetul sau mîrgăritărelul, datorit unei ciuperce (*Candida albicans*) apare adesea prin nerespectarea regulilor de igienă, care constau în ștergerea mameelonului înainte de a pune copilul la sîn, fierberea linguriței și a cîniței de ceai și păstrarea lor curate etc. Tratament: badijonaje de 5—6 ori pe zi cu glicerină boraxată 10 la sută.

Intertrigoul localizat prin înroșirea, tumefierea și umflarea dermului la nivelul plicilor, regiunii fesiere etc. — este favorizat de folosirea scutezelor groase, neschimbarea la timp a copilului ud sau murdar ori aciditatea urinei. Tratamentul constă în curățenia regiunii afectate, urmată de tamponarea cu ulei fierț și răcit (sterilizat), spălarea cu ceai de mușetel, folosirea unui prosop moale pentru a zvînta regiunea; în unele cazuri rezultate bune dau pomezile cu untură de pește (Unguent jecoris sau Jecolan — n.r.). În caz de leziuni erozive, atingere cu nitrat de argint 3—5 la sută sau cu soluție D'Alibour 1/3.

Foliculitele, de asemenea frecvent întâlnite la nou-născuți, sînt infecții ale pielii, mici pustule conținînd puroi, adesea grupate. Copilul va fi prezentat de urgență medicului, care își va da avizul asupra tratamentului (unguent cu aureociclină, soluții de violet de gențiană, pomezii cu cortizon etc.)

Cordonul ombilical după cădere poate prezenta diferite afecțiuni. Gangrena umedă a bontului ombilical se produce în urma infectării; ombilicul ia o nuanță cenușie, umedă, cu miros fetid. Tratament: pansamente cu apă oxigenată, schimbate foarte des, pansamente cu praf de sulfamidă, atingeri cu tinctură de iod. Granulomul ombilical este un mugure roșietic, cu o suprafață zemuindă, ocupînd fundul plăgii ombilicale. Tratament: atingeri cu creion de nitrat de argint sau soluție de nitrat de argint 5 la sută ori pansamente sterile cu alcool 70 la sută.

Igiena ombilicului în curs de cicatrizare se va face prin ștergerea de jur

împrejur cu tampon curat înmuiat în alcool 70 la sută, pansament cu pudră de sulfamidă și aplicarea a două ture de fașă.

Dr. B. Grekov

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

De ce mă dor picioarele?

Iată o întrebare care revine des în scrisorile corespondenților noștri. Într-adevăr, durerile membrelor inferioare influențează starea generală a organismului, ceea ce face ca ele să fie oglindite atît în ținuta corpului cît și în expresia feței.

Membrele inferioare, pe lîngă că suportă și transportă întreaga greutate a corpului sînt și suprasolicitate în anumite profesii ca: factori poștali, hamali, lucrători care manevrează mașini puse în mișcare cu sistem pedală, șoferi auto, croitorese etc.

Capacitatea picioarelor de a face față sarcinilor la care sînt supuse este îngreunată de îngrășarea exagerată a corpului, frig, umezeală și mai ales de purtarea unei încălțăminte nepotrivite.

O cauză frecventă a durerilor în membrele inferioare o constituie rănirile, traumatismele și infecțiile, mai ales cele la nivelul articulațiilor. „Infecțiile de focar” (amigdalene, ale sinusurilor feței, granulomul dentar) pot provoca tumefacție și durere — la distanță — la mai multe articulații ale membrelor inferioare.

Guta, tulburare a metabolismului acidului uric favorizată de consumul exagerat de carne și alcool, se manifestă prin crize dureroase la nivelul unor articulații în special noaptea.

La copii, durerile membrelor inferioare se produc adesea datorită unor vicii de postură sau deformații osteoarticulare (rahitice, picior plat, scobit sau boltit etc.). Contestate de unii specialiști, „durerile de creștere” pot fi incriminate în producerea unor astfel de dureri cînd toate analizele, examenele și radiografiile au rămas negative.

Dar reumatismul? L-am lăsat special la urmă, pentru că oricît ar părea de curios el dă mai rar dureri de picioare decît se crede de obicei. Reumatismul articular acut dă mai rar dureri la copii și mai frecvent la adult. Se spune că la copil reumatismul lînge articulațiile și mușcă inima, pe cînd la adult mușcă articulațiile și lînge inima.

Există însă o formă de reumatism, artrita cronică deformantă, care se dezvoltă în urma unui proces inflamator articular cu început insidios. Ea se manifestă printr-o înțepenire a articulației, în special după mișcare. În stadiul avansat, se observă o limitare a mișcărilor iar la încheieturi se aud frecături. Sînt atinse mai ales articulațiile mari ca șoldul și genunchiul, dar poate fi localizată și la articulațiile mici ale degetelor picioarelor.

Multe din aceste cauze de stări dureroase ale picioarelor pot fi evitate prin alimentație rațională, viață în aer liber, regim igienic de muncă, odihnă activă, gimnastică corespunzătoare, tratarea la timp a infecțiilor sau focarelor infecțioase și măsuri ortopedice.

Dr. M. K. Hubski

PRIM-AJUTOR

Cîteva urgențe cardiovasculare

Dintre toate aparatele organismului, cel cardiovascular este acela care, în caz de îmbolnăvire bruscă, solicită cel mai des un prim-ajutor competent. De aceea este bine să știm ce facem într-un caz de suferință acută cardiovasculară, pînă la venirea medicului.

Palpitațiile sînt suferințele cele mai frecvente care neliniștesc pe bolnav și-l determină să ceară un ajutor celor din jur. Ele sînt bătăi de inimă simțite de bolnav (deși în mod normal omul nu le simțesează), care devin incomode și au un răsunet psihic variabil.

De cele mai multe ori palpitațiile nu sînt datorite unor tulburări de ritm, fiind mai degrabă manifestarea unei stări de excitabilitate a sistemului nervos. Cum componenta psihică are în acest caz un rol major se va asigura liniștea bolnavului, explicîndu-i lipsa de gravitate a simptomelor. Bolnavul va fi pus în poziție culcată sau semișezîndă, într-un loc liniștit, se vor aplica comprese reci în regiunea inimii, se vor da 30 de picături de valeriană cu apă zaharată și se va anunța medicul.

Criza de angină pectorală care apare sub formă de durere vie cu „caracter de gheară”, cu iradieri în umărul stîng va fi tratată în primul rînd prin interzicerea oricărui efort. Se va administra ca medicament nitroglicerina — un comprimat ținut în gură, care se poate repeta în caz de insucces după 1—2 minute, sau nitrit de amil — se sparge fiola în batistă și se inhalează conținutul. În caz că durerea persistă, se recomandă introducerea mîinilor în apă fierbinte, chemînd în același timp medicul.

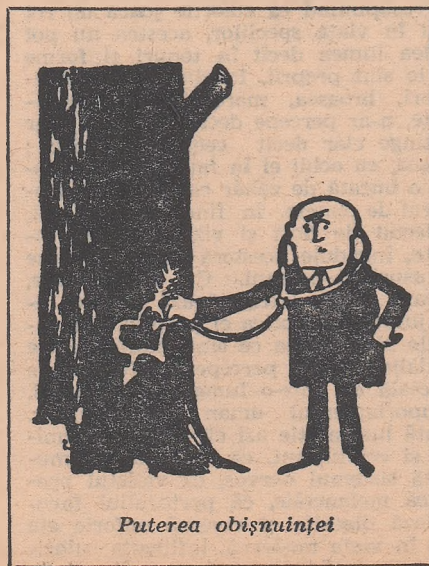
Lipotimia sau leșinul este o pierdere trecătoare a cunoștinței, cu încetinirea activității cardiace (pulsul este foarte slab) și respiratorii (respirația devine superficială).

Așezăm în acest caz bolnavul cu capul mai jos decît restul corpului pentru a asigura o irigare sanguină suficientă a creierului. Provocăm o excitație nervoasă prin palmuirea feței, aplicăm comprese reci și, dacă avem la îndemînă, îi dăm bolnavului să bea în puțină apă o fiolă de cofeină sau pentazon.

Sincopa cardiacă este accidentul în care contractiile inimii scad brusc astfel încît inima poate să înceteze de a mai bate cîteva secunde, pentru ca uneori bătăile să revină spontan.

Primul lucru care trebuie făcut în astfel de situații este înlăturarea oricărui obstacol care ar împiedica circulația: corset, cravată, jartieră etc. și așezarea bolnavului cu capul mai jos decît restul corpului, pentru a favoriza irigarea sanguină a sistemului nervos central. Medicul trebuie solicitat de urgență pentru a stabili cauza acestei stări. Pînă la sosirea acestuia, se poate face respirație artificială, masaj cardiac extern și eventual se poate da o fiolă de cofeină sau atropină pe gură.

Dr. S. Sovietov

Puterea obișnuinței

Poșta medicului

VALERIU MARINESCU — Satu-Mare: După toate probabilitățile, pare a fi vorba de o cifoză a adolescenței (boala lui Scheuermann), dar trebuie să vă faceți mai întîi o radiografie a coloanei vertebrale cervico-dorsale, după care vă rugăm să reveniți, comunicîndu-ne rezultatul.

FEROVIVUS 31 — Cluj: În fenomenele de infantilism genital, tratamentul — de lungă durată — se face cu Testosteron 100 mg la două zile. Ulterior, doza de Testosteron se reduce la 25 mg de două ori pe săptămînă sau o injecție Testolent (Femovirin) la patru săptămîni. Puteți asocia și vitamina E 3—4 drajeuri/zi.

MESSLER CONSTANTIN — Arad: 1) La o parte a întrebărilor dv. am răspuns în nr. 41 din „Veac nou”. O cură prelungită de Probanthine (produs ce se eliberează pe bază de rețetă medicală) va cicatriza ulcerul dv. duodenal. O condiție sine qua non este însă respectarea strictă a regimului alimentar. 2) Ameliorarea durerilor în spondiloză cervicolumbară se obține prin fizioterapie (ultrascurte sau ultrasunete, împachetări cu nămol sau parafină, băi de lumină). Vă sfătuim să dormiți noaptea pe un pat cît mai tare, fără pernă sub cap și să purtați în cursul zilei un lombostat.

GIURESCU AL. — București: Adresați-vă serviciilor de urologie ale Spitalului Clinice Panduri sau Fundeni.

SCHNEIDER JOHANN — orașul Petru Groza — Nucet: Intradevăr, o cură de Reinleicithin (3—4 capsule/zi), asociată cu cîteva serii de injecții cu Folcisteină U vă vor redresa.

MIRCEA C. — Constanța: Adresați-vă deocamdată în scris, expunînd cazul dv, Spitalului de traumatologie, chirurgie plastică și reparatorie, str. Arh. Mincu nr. 7 — București.

MIHAELA BLEOTU — București: Tratamentul despre care ați citit se află încă în faza experimentală, așa încît deocamdată corectarea miopiei se face tot prin tradiționalul intermediu al... ochelarilor. Evident, dacă vederea dv. se poate acomoda și fără mijlocirea permanentă a ochelarilor este mai bine să nu-i folosiți tot timpul.

TITU COSTACHE — Sibiu: Afecțiune neuro-musculară cu caracter familial, amiotrofia tip Charcot-Marie se caracterizează clinic prin atrofii musculare ale membrelor inferioare, care încep în perioada copilăriei sau adolescenței. Mai tirziu sînt atinse și membrele superioare. Diagnosticul diferențial se poate face și cu poliomielite cronică, însă la aceasta din urmă nu există tulburările de sensibilitate cu caracter distal. De altfel, foaia de observație rezumată de dv. confirmă clar primul diagnostic. La recomandările medicilor nu avem de adăugat decît tratamentul fizioterapie cu băi galvanice și masaj electric care ar putea ameliora motilitatea. Din păcate, terapia acestei afecțiuni, cu o evoluție foarte lungă, n-a făcut prea mari progrese pînă în prezent.

MIRCEA POENARU — Brașov: 1) În conjunctivite acute penicilina se instilează în soluție de 5 000 u/ml, cîte 2 picături la fiecare minut, timp de 30 de minute, apoi la fiecare 5 minute alte 30 de minute. În continuare, la jumătate de oră, timp de 6 ore, la intervale de o oră timp de 12 ore și apoi se continuă la 2 ore pînă la vindecare. 2) Nevrita optică poate fi favorizată de o boală infecțioasă (în special gripa și reumatismul), de o intoxicație medicamentoasă sau poate fi complicația altei afecțiuni oculare (retinita albuminurică sau diabetică, iridociclită etc.) Inflamația nervului optic se manifestă prin îngustarea cîmpului vizual, încețoșarea vederii mergînd pînă la diminuarea accentuată a acuității vizuale. Tratamentul se adresează, în primul rînd, maladiei principale. Local: ochelari fumurii pentru protecția de lumină, emisiuni sanguine după ureche sau la temple, iodură de potasiu pe gură, vitamina B forte, stricnină, cortizon în injecții retrobulbare și pe gură.

(Continuare în pag. 11-a)

REPUBLICA CIAD

Antilope grațioase
din tuburi de cartușe...

Pe harta Africii, chiar în inima continentului, se poate vedea o pată albastră; e lacul Ciad. În acest lac se varsă Șari, un fluviu cu debit bogat, pe malul căruia e așezat — la o depărtare de o sută de kilometri de lac — Fort Lamy, capitala Republicii Ciad.

Fort Lamy este un oraș înecat în verdeață. Numai două sau trei străzi din centru sînt asfaltate. Inima comercială a orașului e piața cu piramide de avocado și banane, cu grămezi de betel, manioc și fructe exotice. Tradiționalul bazar care abundă în culori tari și zgo-

citeva zeci de milioane de capete.

Alimentele de bază ale populației sînt carnea, peștele, maniocul și fructele. Nordul țării e locuit de triburi nomade de crescători de vite, sudul de agricultori, iar pe malurile fluviului Șari, lacului Ciad și riului Logone predomină pescarii. După părerea localnicilor, Șari este fluviul cel mai bogat în pește din lume. În apele lui trăiește faimosul „căpitan”, cu o lungime de aproape doi metri. Nici un alt pește de apă dulce nu atinge asemenea dimensiuni. În plus, are o carne delicioasă.

cred că zeul Margai pedepsește, în primul rînd, minciuna și sperjurul. El poate ucide toate păsările mincinoșilor sau poate porunci unei pantere să-l ucidă pe sperjur...

În ultimul timp, rolul Republicii Ciad, țară aflată la răscrucea de drumuri care leagă Africa tropicală de Sahara, Egipt și Orientul Apropiat, crește tot mai mult în regiunea din centrul continentului.

Lev Entin

COLUMBIA

Țara
parfumatelor orhidee
și a smaraldului

Bogota, capitala Columbiei, se întinde ca o fișie îngustă la poalele Cordilierilor răsăriteni, la o altitudine de 2600 de metri. Anii lungi de izolare au transformat orașul într-un muzeu de arhitectură, obiceiuri și tradiții spaniole. Corrida la care am asistat într-o zi mi-a întărit și mai mult această convingere, căci nu numai toreadorii în tradiționalele lor costume multicolore amintesc de Spania ci și spectatorii pasionați. În timpul luptelor cu tauri, mii de burdufuri de piele strident colorate trec din mână în mână. Manevrarea burdufului cere însă o deosebită îndemnare, căci pentru ca jetul de vin aromat să nimerescă direct în gură trebuie să-l strîngi cu mîna într-un anume fel. După o lovitură izbucnită a matadorului, zeci de burdufuri zboară în arenă, stropind spectatorii cu conținutul lor dulceag. Matadorul soarbe cu înghițituri mici din licoarea înviorătoare, după care înapoiază burdufurile mulțimii cuprinse de delir.

Am asistat la Bogota la câteva spectacole date de o trupă spaniolă, am admirat curțile mici — patio — ale caselor construite în stil spaniol, precum și splendida arhitectură a unei biserici în care se împleteau armonios stilurile maur și gotic. Am vizitat apoi orașul Sipaquirá, aflat la patru zeci de kilometri de capitală. În niște străvechi ocne, preluate de spanioli de la indieni, în peretele gros de sare a fost săpată o sală imensă, care a fost apoi transformată în catedrală. Iluminată a giorno și înconjurată de gratii masive, sala catedralei cu altare centrale și laterale impresionează prin dimensiuni. Se spune că în gigantica încăpere, cu o capacitate de 10.000 de oameni, ar putea intra celebra Notre Dame.

Capitala Columbiei are 1,6 milioane de locuitori, iar populația e în continuă creștere. În centrul orașului, clădirile străvechi, care au rezistat vremii, se învecinează cu zgîrie-norii băncilor și companiilor de asigurare ce răsar ca ciupercile după ploaie. În piața centrală, unde a izbucnit cîndva revolta împotriva spaniolilor veniți în America Latină în căutarea fabulos de bogatei țări Eldorado, se află o statuie a lui Bolívar, eroul războiului de eliberare împotriva colonizatorilor spanioli. În spatele ei se înalță impunătoare clădire a Congresului, între coloanele căreia fac de gardă polițiști cu căști albe și puști automate.

Subsolul unui imobil modern — Banca Republicii — adăpostește o comoară care înflăcărează imaginația. În vitrine cu geamuri groase sînt expuse podoabe masive din aur curat. Cebrul Muzeu al aurului, cu care fiecare turist străin începe, conform tradiției, vizitarea Bo-

gotei, cuprinde peste cinci mii de exponate; splendidele capodopere au fost create în întregime de bijutieri indieni cu mult înainte ca Coliumb să fi descoperit America. iar colonizatorii spanioli s-o fi jefuit.

Năvălind în America de Sud la începutul secolului al XVI-lea, conchistadorii spanioli au auzit o legendă care circula mult pe atunci despre un conducător al imperiului chibcha, pe nume Ubasca din Guatavita. Legenda spunea că marele Guatavita, după ce-și presăra pe corp praful de aur, se scâldea o dată pe an într-un lac în ale cărui ape zvirla, în același timp neprețuite comori, daruri oferite zeilor Acoperit cu aur, aurit, înseamnă în spaniolă el dorado. În felul acesta a luat naștere legenda despre Eldorado, țară imaginară socotită fabulos de bogată în aur, pe care generații întregi de aventurieri și conchistadori spanioli au căutat-o în nord-estul Americii de Sud.

Legenda este evocată vizitatorilor străini din primul moment cînd aterizează la Bogota, dat fiind că aeroportul se numește „Eldorado”. Călătorilor care fac acolo numai escală li se oferă ca amintire un pachetel de cafea columbiană, căci, deși în Columbia continuă să se extragă aur și alte metale prețioase, principala ei bogăție este, totuși, „aurul verde” — cafeaua, care procură 70—80 la sută din devize.

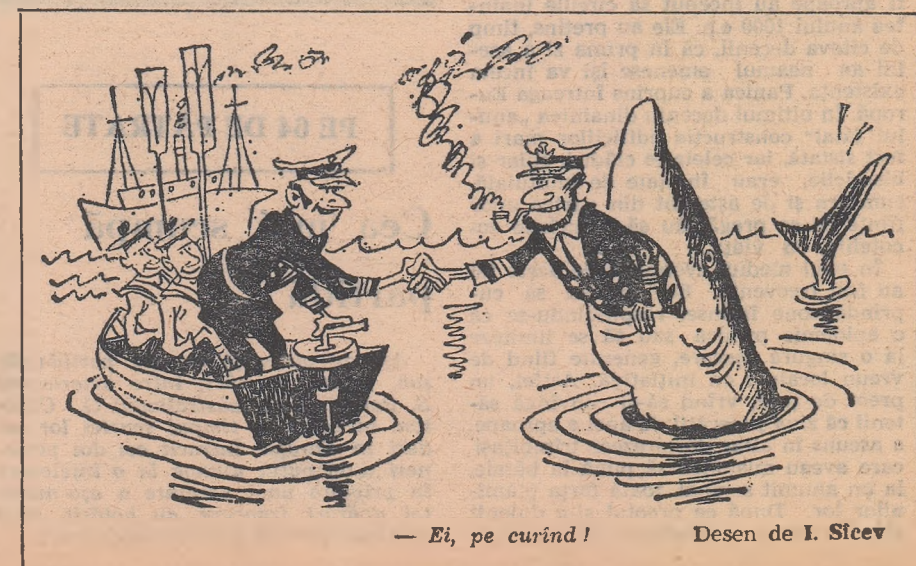
Columbienii cultivă cafeaua pe versantele muntoase, în condiții climatice și de sol extrem de prielnice. Plantațiile sînt alcătuite din arbuști de cea mai bună calitate, iar boabele, odată coapte, sînt recoltate cu deosebită grijă, ceea ce are drept rezultat obținerea unei cafele foarte apreciate pe piața mondială.

În afară de celebra cafea, Columbia are însă și un alt „aur verde”: smaraldul. Nouă zecimi din cantitățile de smarald extrase pe glob provin din Columbia. La Bogota am făcut cunoștință cu talentata scriitoare columbiană Flore Romero de Nora. Într-o discuție pe tema extracției de smarald, scriitoarea s-a dovedit a fi o bună cunosătoare a vieții căutătorilor de „aur verde”, nevoiți să arunce în aer mii de tone de rocă stîncoasă pînă să descopere o prețioasă vînă verde.

În volumul ei de nuvele „Trei carate și opt puncte”, Flore Romero descrie sugestiv și realist manevrele speculanților mici și mari, concentrați în jurul zăcămintelor care aparțin statului. Ei atrag în preajma lor oameni doritori să se zmulgă dintr-o mizerie permanentă și dispuși, pentru asta, să depună ani de-a rîndul o muncă istovitoare în speranța că vor putea găsi și ascunde cîteva smaralde. Dar pînă la urmă nu se aleg cu nimic, pier, se ucid unii pe alții în acest joc al hazardului, fără să-și atingă țelul, adică să se îmbogățească. Cum spunea decizia juriului care a premiat cartea: „...febra verde, care bîntuie exploatarea de smaralde, înăbușe tot ce e nobil în om”.

Cam asta e, se pare, soarta tuturor bogățiilor Columbiei, splendida țară care are ca stemă orhideea — frumoasa floare cu parfum delicat. Fantomaticul Eldorado i-a atras pe conchistadorii spanioli care au jefuit țara, au distrus străvechea cultură a triburilor indiene care o populau, au vărsat riuri de sînge indian. Apoi, mai tîrziu, „febra verde” a pricinuit alte suferințe, iar smaraldul și aurul se scurg peste hotare. Cu o suprafață de două ori mai mare decît teritoriul Franței, Columbia are fabuloase resurse minerale. Are cele mai mari zăcăminte de cărbune exploarate din America Latină, uriașe rezerve de fosfați, fier, nichel, cupru, sulf, plumb, zinc, mercur, uraniu. Cu toate acestea, aportul industriei miniere la venitul național nu depășește 1 la sută. Țara are întinse suprafețe de pămînt fertil, dar trebuie să importe produse alimentare...

V. Borovski

— Ei, pe curînd!

Desen de I. Sicev

Și zebre, dar nu din tuburi de cartușe, ci în carne și oase

mote puternice, răspîndind un farmec deosebit și arome plăcute, aduce cu o expoziție în care țara își etalează bogățiile.

La Fort Lamy mai există, însă, și o altă piață, în care se face negoț cu lemn, transportat în special cu plutele, pe Șari, căci țara nu are căi ferate. Iar drumurile nu sînt practicabile decît în anotimpul secetos. Cînd încep ploile, ele sînt deseori inundate și apoi invadate de papură, înaltă de trei metri. Din cauza dificultăților de transport, lemnul e foarte scump: se vinde cu bucata sau cu legătura. Lipsa lemnului se resimte serios și în artizanat, unde predomină articolele de metal. Meșteșugarii utilizează ca materie primă mai ales tuburile goale ale cartușelor franțuzești, pe care miinile de aur ale meșterilor le preschimbă în antilope grațioase, în zebre și în alte figurine.

Republica Ciad este una dintre cele mai mari regiuni de creștere a animalelor de pe continentul african. Dar, deocamdată, din lipsă de abatoare moderne și de instalații frigorifice, exportul cărnii este practic imposibil. Cele două combinate de carne — unul construit nu departe de capitală, iar celălalt în construcție — sînt prea mici pentru o țară cu un șeptel de bovine și ovine de

Am vizitat cîteva sate de pescari. Unul dintre ele, Logone-Ghana, ne-a atras în mod deosebit atenția. E împrejmuit de un zid înalt și masiv, ce-l protejează împotriva revărsărilor riului Logone care, în anotimpul ploios, iese din albie pe distanțe de mulți kilometri.

Locuitorii din Logone-Ghana, membri ai tribului kotokos, sînt primitivi și amabili. Am fost oaspetele unui pescar, care are patru neveste și doisprezece copii. Familia locuiește în cinci colibe de chirpică, construite una lângă alta: cîte una pentru fiecare soție și copiii ei, iar a cincea pentru capul familiei. Locuințele sînt „mobile” foarte modest: cîteva rogojini pentru dormit și o garnitură de vase din tîgve de dovleac de diverse mărimi — unele enorme pentru prastrarea grînelor și apei. Multe sînt frumos ornamentate. Există, de asemenea, vase de pămînt lăcuite și pictate în alb și negru. Locuitorii sînt mari meșteri în confecționarea de panere și capcane ingenioase pentru pescuit.

În centrul satului, așezat direct pe pămînt, tronează un fierar, care confecționează niște lame lungi și ascuțite, un obiect de mîndrie pentru bărbați și în același timp armă redutabilă; lansată de o mînă încercată, lama își atinge ținta de la o distanță apreciabilă.

Aproape toți locuitorii satului sînt analfabeți. Copiii însă frecventează, e adevărat, o școală primară, care abia s-a deschis într-un sat vecin. Nici un țărăn din Logone-Ghana, cu care am stat de vorbă, nu auzise niciodată vorbindu-se despre Uniunea Sovietică. Iar numai trei inși știau că undeva, departe, în afara Africii, există o țară care se numește Franța...

Problema națională și problema religioasă sînt unele din principalele preocupări ale republicii, cu o populație foarte diversificată prin cultură, obiceiuri și credință. Nomazii din nord sînt islamici. În centrul țării, în orașe, locuitorii sînt creștini, iar cîteva grupe etnice din sud practică cultul zeului Margai, o divinitate care nu are nici o imagine, nici o statuie. Locuitorii care i se închină spun că e un spirit fără formă, că este ca aerul, ca vîntul. În cinstea acestei zeități se construiesc colibe-capete, în care se sărbătorește solemn inaugurarea semănatului și secerișului. Cu acest prilej se sacrifică o capră. După ce se consumă carne fiartă și bere de manioc, se cîntă cîntece rituale. Africanii

Spre Casa de cultură, într-o pitorească așezare din munții Gruziei

LA 150 DE ANI

Jacquot sărbătoritul

Nu de mult, în casa actriței leningrădene Galina Semnicenko a fost sărbătorită o aniversare puțin obișnuită. Invitații, adunați în jurul mesei pe care tronau sticle de șampanie, au ridicat paharele în sănătatea... papagalului Jacquot, care împlinea venerabila vîrstă de 150 de ani.

În lunga-i viață, Jacquot a avut parte, evident, și de bucurii și de necazuri. Printre acestea din urmă s-au numărat, de pildă, cele 900 de zile de blocadă prin care a trecut, împreună cu stăpînii lui, în anii războiului. În acele zile, rația alimentară a papagalului era alcătuită, de obicei, din clei de timpărie, ceea ce nu-l descuraja, însă, pe Jacquot, care continua să descrețească frunțile celor din jur cu vorbăria lui. După fiecare bombardament pasărea striga triumfător: „N-ai nimerit! Uite că n-ai nimerit!”

Apoi, papagalul a uitat de obiceiurile din timpul războiului. Unul singur i-a mai rămas, poate și pentru că i-a fost pe plac: Jacquot s-a obișnuit să doarmă sub o pernă de puf, de unde cere, din cînd în cînd, ca un copil alintat, să i se aducă ceva bun. „Galia, Galiușă! țipă el de sub pernă. Adă-i lui Jacquot puțin ceai!”

Acum cîțiva ani Jacquot a trecut prin clipe foarte neplăcute, cînd un copil l-a închis într-un cuptor încă fierbinte. În rest, însă, papagalul n-are de ce a se plînge. Stăpîna îl răsfăță, iar la recența-i aniversare a primit în dar o sumedenie de bunătăți.

DIN ISTORIA IGNORANȚEI

Spaimetele de altădată

Nimic nu-i înfricoșă mai mult pe înaintașii noștri din secolele trecute decît vestea, ce se răspîndea din cînd în cînd, că vine sfîrșitul lumii.

Primele zvonuri că sfîrșitul lumii ar fi aproape au început să circule înaintea anului 1000 e.n. Ele au pretins, timp de cîteva decenii, că în prima zi a aceluia an neamul omenesc își va înceta existența. Panica a cuprins întreaga Europă. În ultimul deceniu dinaintea „anului fatal” construcția edificiilor mari a fost sistată, iar celelalte clădiri, chiar și bisericile, erau înălțate de mîntuială, cum era și de așteptat din partea unor ființe ce se pregăteau să-și încheie socotelile cu viața...

În evul mediu, zvonurile de acest fel au fost frecvente. Ele puteau să cuprindă zone întinse, răspîndindu-se ca o epidemie psihică sau să se limiteze la o singură așezare, generate fiind de vreun localnic cu inițiativă. Astfel, un preot de țară, vrînd să-și convingă sătenii că ziua judecării de apoi e aproape, a ascuns în altar doisprezece trîmbițași care aveau misiunea să pună la bătaie, la un anumit semnal, toată forța plămînilor lor. După ce preotul și-a dojenit cum se cuvinea enoriașii pentru păca-

tele lor și și-a încheiat predica cu cuvintele: „Judecata de apoi poate să vină mîine, azi sau chiar în clipa asta!”, trîmbițele au răsunit înfricoșător. Cu atît mai înfricoșător, cu cît cei doisprezece muzicanți erau, ei înșiși, convingîți că le-a sunat ceasul. Dar efectul a fost neașteptat: în loc să se prosterne pocăiți, enoriașii au rupt-o la fugă, bulucindu-se și călcîndu-se în picioare. Incît, în anumite privințe, proorocirea s-a împlinit totuși: pentru cîțiva inși ziua aceea a fost ultima din viață.

Trecînd peste multe alte întîmplări similare din evul mediu, să ne oprim la una de dată mai recentă. Între 1832 și 1844 americanul Arthur Miller a ținut 3 200 de conferințe publice, în care-i avertiza pe ascultători că sfîrșitul lumii se va produce la 14 martie 1844. Cu puțin înainte de această dată, magazinele au vîndut întregul lor stoc de muselină albă. Adeptii, dar mai cu seamă adeptele lui Miller, o cumpăraseră spre a înțîmpina judecata de apoi în imaculate veșminte albe. Dar, firește, această zi a trecut ca toate celelalte și „proorocul” a trebuit să inventeze o nouă versiune despre motivele care au determinat forțele divine să amîne ziua fatală.

Secolul nostru a avut și el proorocii lui. Lee Spangler, din Pennsylvania, încredința pe oricine era dispus să-l asculte că sfîrșitul lumii va surveni într-o zi de octombrie 1908. Și de data aceasta s-au găsit creduli care și-au așteptat moartea în cumplite chinuri sufletești. Dar cînd s-au trezit din coșmar și au venit la propovăduitor să-i ceară socoteală, l-au găsit ingerînd în liniște un dejun copios.

Dar oriunde și ori de cîte ori izbucnea panica, cineva rămînea întotdeauna imperturbabil: Pămîntul, mica lume a oamenilor, care-și continua existența după legi imune la ignoranță...

Pistrul

PE 64 DE PĂTRATE

Cea mai scumpă partidă

Așa ar putea fi numită partida de șah, jucată, în 1921, între americanul S. Robertson și australianul G. Cays-ton, începută în timpul scurtei lor șederi în Europa. Intrucît cei doi parteneri n-au putut ajunge la o înțelegere în privința unei variante a așa-numitei apărări franceze, au hotărît să-și continue partida prin corespondență.

Adversarii au început prin a-și scrie scrisori. Mesajele din America ajungeau în Australia trecînd prin Europa, canalul de Suez și Oceanul Indian, iar cele din Australia străbăteau întinderile Oceanului Pacific, canalul Panama și Marea Carabilor. Firește, drumul nu era nici scurt și nici rapid.

După cinci ani de corespondență asiduă, partida a intrat într-o fază hotărîtoare. Arzînd de nerăbdare, cei doi parteneri au hotărît să abandoneze corespondența și să-și termine partida pe cale telegrafică, urmînd ca cheltuielile să le suporte învinsul. Competiția telegrafică a mai durat un an și jumătate și s-a încheiat cu victoria australianului. Invinsul, S. Robertson, a trebuit să plătească 6 000 de dolari.

E. Golovenko

IN ORELE LIBERE

Invenții extraprofesionale

Printre autorii de invenții fără legătură cu specialitatea inventatorilor au fost mulți medici. Doctorul Timothy Bright, de exemplu, din Cambridge, a inventat stenografia. Un coleg de breaslă, dar mai tînăr cu cîteva zeci de ani, pe nume Nicholas Barebane, a introdus, cel dintîi, asigurarea împotriva incendiilor. Ideea i-a venit după pustiitorul incendiu londonez din 1666, dată după care medicul englez a deschis un birou de asigurări și a devenit primul agent de asigurări din istorie.

Medicul scoțian Jaim Syme (secolul XIX) a descoperit procedeul (brevetat mai tîrziu de Charles MacIntosh) de impermeabilizare a țesăturilor prin acoperirea lor cu o soluție de cauciuc. Dr. Syme este adevăratul părinte al impermeabilului.

— Cere aterizarea!

În secolul XIX medicul John Gorrey, din Florida, a inventat principiul refrigerării artificiale și a construit un dispozitiv pentru răcirea aerului. Principiul descoperit de el e folosit și azi la prepararea înghețatei, păstrarea gheții sau condiționarea aerului.

Dr. Richard Gatling, din Carolina de Nord, a inventat mitraliera care continuă să-i poarte numele. Și, în sfîrșit, tot un medic, William Francis Ganning (sec. XIX) a confecționat un avertizor electric al incendiilor, de asemenea folosit pînă în zilele noastre.

L. Burdinski

CĂZUT DIN CER SAU...

Un bloc de gheață pe un automobil

În satul Erembodegen, la vreo douăzeci de kilometri de Bruxelles, s-a întîmplat recent un fenomen ciudat. Într-o dimineață, în timp ce cerul era complet degajat de nori și nu se vedea nici un avion, un bloc de gheață — estimat la vreo zece kilograme — s-a prăbușit pe capota unui automobil staționat în curtea unui garaj. Cu un zgomot care i-a făcut mai întîi pe localnici să creadă că era vorba de o explozie, blocul s-a dezagregat și s-a împrăștiat în bucăți.

Patronul garajului a avut prezența de spirit să adune bucățile mai mari, să le închidă într-un congelator și să anunțe Institutul meteorologic din Uccle. În momentul de față, deci, ele sînt cercetate de specialiști, care-și vor da curînd avizul.

Pînă atunci, specialiștii de la același Institut și-au amintit că o întîmplare similară s-a mai întîmplat la Bruxelles în 1956, tot pe timp senin, și se cunoaște și un caz asemănător de acum o sută de

ani. Cum nici unul din aceste două fenomene n-a fost cercetat de oameni competenți, au rămas neexplicate.

Blocul de gheață de la Erembodegen a sfîrșit dispute destul de fierbinți. O seamă de meteorologi francezi, de pildă, au primit știrea cu mult scepticism. Ei argumentează că fenomenul nu poate avea o explicație naturală, în primul rînd din pricina împrejurărilor în care s-a produs și apoi din cauza dimensiunilor blocului de gheață.

Acesta ar aminti la rigoare de grindină, care implică însă prezența unor nori de tipul cumulo-nimbus și o mare instabilitate a vremii, cum se întîmplă primăvara și vara. Dar la Erembodegen cerul era, cum am văzut, cu desăvîrșire senin.

Pe de altă parte, mărimea boabelor de grindină nu atinge, la exemplarele cele mai mari, proporții mai impresionate decît un ou de porumbel, sau poate un ou de găină și, numai în cazuri cu totul excepționale, o masă de ordinul unui kilogram. De aceea, meteorologii nu-și pot imagina un bob de grindină de... 10 kilograme.

În sfîrșit, tot acești meteorologi francezi au făcut remarcă că un fenomen asemănător cu cel de lângă Bruxelles a fost înregistrat acum cîțiva ani în regiunea Parisului. Explicația găsită atunci de anchetatori a fost însă că blocul de gheață provenea... din toaletele unui avion zburînd la foarte mare înălțime!

MAGNETOFONUL LA LUCRU

Dispecerul cornut

Tehnica modernă n-ar putea ușura oare munca păstorilor? Americanul Robert Atter răspunde afirmativ. Mai mult, el socotește chiar că mijloacele tehnice din zilele noastre permit încredințarea unor misiuni de certă răspundere... vacilor. În acest scop, Robert Atter a montat, între coarnele unei vaci, un magnetofon de construcție foarte simplă, pe a cărui bandă au fost înregistrate diferite comenzi rostite de păstor (pentru că animalele recunosc glasul îngrijitorului). Un mecanism de ceas, montat în magnetofon, declanșează banda la orele convenite și animalele, docile, ascultă de glasul „stăpînului” lor: se adună, se îndreaptă spre pășune sau spre apătoare.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

SIMONA-Buzău : 1) Despre factorul Rh am publicat un articol într-un număr mai vechi al revistei. După cum se știe, boala hemolitică a nou-născutului sau eritroblastoză fetală se datorește de obicei imunizării mamei Rh— de către un făt Rh+, caracterele singelui fetal fiind moștenite de la tată. Din fericire, însă, nu toți copiii Rh+ născuți din mame Rh— sînt eritroblastotici. O statistică recentă indică o proporție de 13 la sută eritroblastoză la cei născuți din bărbați Rh+ și femei Rh—. E adevărat însă că boala e mai rară la primul copil, izoimunizarea accentuându-se cu fiecare sarcină. Controlați deci în prealabil dacă primul dv. copil este Rh+ sau Rh— și comunicați-ne rezultatul. 2) Tratamentul micromastiei poate fi încercat și la vîrsta dv.

MANOLACHE V.-Ploiești : Tratamentul cu Gerovital este de lungă durată. Schema uzuală este următoarea : 1 fiolă de 3 ori pe săptămînă, în injecții intramusculare, serii de 12 injecții, cu pauze de 1—2 luni. În acest interval, se recomandă Gerovital pe gură, 2 drajeuri/zi la 2—3 ore după mese, timp de 12—14 zile. Vă atragem atenția că medicamentul trebuie în prealabil testat, deoarece există și unele cazuri de intoleranță la procaină.

EVGHENIE-București : Sînt fenomene (nu tulburări) fiziologice de andropauză, inerente vîrstei dv. O cură mai îndelungată de Folcisteină, asociată cu vitamina E, 3—4 drajeuri/zi, eventual Testolent — o fiolă/lună — sperăm totuși să vă fie de oarecare folos.

DANIELA-Sibiu : Ca remineralizant împotriva cariilor și dinților galbeni vă recomandăm următoarea formulă : Rp. Fluorură de calciu 0,04 g, lactat de calciu 20 g, hexafluorură 10 g. Se divizează în 20 de pachete. D.S. 2 pachete pe zi.

G.B.-Bacău : Regimul dv. alimentar trebuie astfel întocmit ca să nu conțină mai

mult de 3 g sodiu pe zi, pînă ce albuminuria va dispărea cu totul. Proteinele (carne, lapte, ouă) se vor administra 1—2 g/kilogram/zi. Grăsimile în cantități moderate (pînă la 50 g/24 ore). Hidrocarbonatele, după dorință. Deoarece aveți și hipertensiune, este necesară limitarea consumului de lichide. 2) Frecvența urinelor, mai ales noaptea (polakiuria) și micțiunile involuntare pledează pentru un început de hipertrofie a prostatei ; de aceea e necesară consultarea unui urolog. 3) O cură de vitamina B₆ și eventual Gerovital în injecții vă vor înlătura starea de oboseală.

C.L. — București : 1) Nutrim serioase indoieli că cefaleea și durerile lombare pe care le acuzați s-ar datora nevrozei astenice. Vă sfătuim să faceți o radiografie a coloanei vertebrale, pentru a elimina diagnosticul de spondiloză. 2) În combaterea stării de somnolență, slăbirea memoriei, bune rezultate dă produsul Reinelecitin (se eliberează pe bază de prescripție medicală) — 3 capsule/zi, asociat cu Vitamina B₆, o fiolă buvabilă/zi.

POSTAV ION - Făget, reg. Banat : Smegma preputială este secretată de glandele lui Tyson, situate în șanțul balano-preputial. O fimoză sau o balano-postită, adică o inflamație a acestei regiuni, poate influența și secreția glandelor. Trebuie deci să consultați un urolog.

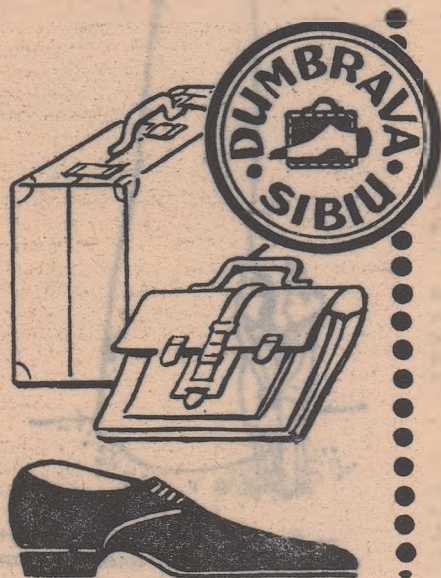
NICOLAE K. — Jimbolia, reg. Banat : 1) În general, se recomandă limitarea consumului de cafea, mai ales în litiazele urice. 2) Cinci cure anual sînt suficiente. Este însă necesar să continuați tratamentul și în anii următori.

CIURARIU ILEANA — București : De obicei, teniile din intestinul uman, în afara unor vagi tulburări abdominale, nu produc nici un simptom. Infestarea cu *Tenia saginata*, cea mai frecvent întâlnită tenie la om, este descoperită de bolnav atunci cînd găsește una sau mai multe proglote (segmente individualizate) de vierme pe rufăria de corp sau de pat. Pentru a vă liniști, faceți-vă un examen coproparazitologic.

UN BOGAT SORTIMENT DE CONFECȚII DE SEZON

GASIȚI ÎN MAGAZINELE UNIVERSALE ȘI SPECIALIZATE ALE COOPERATIVELOR DE CONSUM

CEREȚI
INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse
de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

CEREȚI
Stofe din lînă pură,
cu fire fine,
superioare
produse de
"LIBERTATEA"
SIBIU

VARIAT
SORTIMENT
DE DESENE ȘI CULORI

ȚESĂTURI IMPRIMATE
— DIFTINA — FINET
— BORSEC, INDIAN
— ENKA-PIJAMALE
și țesături vopsite în
fir și în bucată pentru
cămăși și costume
produse de

ÎNȚEPRINDERILE
TEXTILE GALAȚI

CADOURI

PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.
Vase de flori
și bibelouri
produse de
COMPLEXUL
INDUSTRIAL DE

STICLA ȘI FAIANȚA
SIGHIȘOARA

E bună, dar...

Dacă așa s-au întâmplat lucrurile, atunci acțiunea nu poate să se fi petrecut decât la Londra, prin anul 1602. Consiliul artistic se întrunise în sediul de lucru. Erau de față: regizorul principal, regizorul secund, directorul, directorul adjunct, un redactor-șef, două adorabile secretare ale redactorului-șef, un reprezentant al agenției teatrale, un agent de publicitate și dramaturgul W. Shakespeare.

Regizorul principal: Așadar, Will, sintem de părere că manuscrisul dumitale e promițător. Subiectul ne place. În linii generale.

Shakespeare (modest): În piesa asta, am vrut să arăt multe...

Regizorul principal: Îți atrag atenția că ar trebui să faci unele modificări. Piesa șchioapătă, pe ici pe colo. Mă refer la concepția artistică.

Shakespeare (nervos): Dați-mi voie! Vreau să-mi înțelegeți bine intenția. Țin foarte mult la nuanțe. Personajele sînt complexe...

Reprezentantul agenției teatrale: Vezi, piesa, cum să mă exprim mai bine... m-m... într-un cuvînt, nu e prea rentabilă din punct de vedere comercial. Nu vreau să te contrazic, Will, dar recunoaște că acțiunea e nițelș trenantă.

Shakespeare: Recunosc! Acțiunea începe lent și se dezvoltă treptat...

Regizorul secund: Azi, dragă Will, trebuie să-l antrenezi pe spectator de la bun început. Nu-i place să aștepte. În primul rînd, vrea ceva picant. La urma urmei, nu mai sîntem în 1591. Gîndește-te: prințul găsește o scrisoare din care află cum i-a murit babacul. E un procedeu demodat, Will!

Redactorul-șef: Ascultă, Will, ce-ai zice dacă pe zidul crenelat al castelului ar apărea, la un moment dat, o umbră, stafia babacului care-i dezvăluie flăcăului împrejurările în care și-a dat duhul?

Shakespeare: Stafia tatălui? Cum de-ți trece prin minte una ca asta? Pe cine vrei să ademenești cu trucul ăsta ieftin?

Regizorul principal: Cronicile teatrale atestă că publicul adoră tot soiul de grozăvii.

Shakespeare: Ai uitat de protestele opiniei publice? Cadrele didactice și părinții ne acuză că pervertim tinerețea.

Agentul de publicitate: Nu trebuie să-ți faci griji din pricina asta, Will! „Opinia publică”, cum o numești dumneata, se potolește imediat dacă strecuri undeva, pe la mijlocul spectacolului, o mică istorioară moralizatoare. De ce n-ar spune bătrînul Polonius fiului că e bine să fii cumpătat, că nu-i bine să împrumuți bani și alte lucruri din astea? Pe care copii să le învețe mai apoi din manuale.

(Shakespeare geme)
Redactorul șef (către regizorul principal): Asta nu mi se pare prea important, dar cred, în schimb, că scena primului omor e cam desuetă.

Shakespeare: E desuet pumnalul?

Redactorul-șef: Nu pumnalul mă deranjează, dar socot că am cam sărit peste cal cu arma asta în „Cezar”. Ce-ai zice, Will, — mă rog, e o simplă propunere — dacă dînsa i-ar turna niște otravă în ureche? N-am mai avut așa ceva.

Shakespeare (veninos): Pentru că e un procedeu cam absurd de a expedia pe cineva la strămoșii lui.

Regizorul principal: Ascultă, Will, fă-ne concesiia asta. Nu merită să ne certăm pentru un fleac. S-o încercăm și pe asta și totul o să fie în ordine, bătrîne.

Shakespeare (oftează): Bine, n-am încotro.

Reprezentantul agenției teatrale (către regizorul principal): Mai rămîne problema vîrstei, Sir.

Regizorul principal: Da, da. Am dori să-ți cunoaștem părerea, Will. Ce-ai zice de o Ofelia adolescentă?

Shakespeare: Ascultați-mă: regret că am îngăduit afaceriștilor noștri să-i întinerească în halul ăsta pe Romeo și Julietta. E, pur și simplu, revoltător ca doi copii de paisprezece ani să fie obsedați de amor. Hotărît lucru: Ofelia trebuie să aibă cel puțin treizeci de ani.

Reprezentantul agenției teatrale: Știi prea bine, Will, că criticii ne-au dat dreptate. Tinerii spectatori trebuie să se vadă pe ei înșiși în eroii piesei. Trebuie să înțeleagă emoțiile Ofeliei cînd se scrîntește.

Shakespeare: Ce coșmar! Vreți ca și eu să mă scrîntesc? Sînt artist. Auziți? Artist, nu mașină. Creez intuitiv!

Regizorul principal: Să ne înțelegem și în privința asta, Will. Nu uita că piața ne dictează acum condițiile.

Shakespeare (ridică din umeri): În definitiv, aveți piinea și cuțitul. Dați-i drumul. Ce pretenții mai aveți?

Regizorul principal (vorbește de parcă și-ar cere scuze): Vezi, Will, piesa are mult prea puțin erotism. Da, știu ce vrei să spui! Ești artist. Perfect. Nu te contrazicem. Te respectăm ca atare, Will. Mai mult, nimeni nu intenționează

să diminueze noblețea lucrării dumitale. Dar de ce n-am introduce niște procedee noi ca să înviorăm acțiunea?

Directorul teatrului: Ca să fii sincer, finalul nu prea mă incită. Dacă-i final, apoi final să fie!

Shakespeare: Lasă finalul piesei. N-ai să mă convingi. Ei se îndepărtează, pe fondul unui asfințit de soare, ținîndu-se de mină. E așa de poetic...

Regizorul principal: Dar, Will, bătrîne, știi că publicul vrea altceva. Hai să privim adevărul în față: spectatorul vrea vărsare de sînge, și încă una adevărată, cu gemete!

Regizorul secund: Just! Ideea e grozavă! Pumnale, săbii, cupe cu otravă! Încleștări pe viață și pe moarte! Cadavre risipite pe toată scena!

Directorul: Sau poate să-l facem pe prinț să sară în mormint și să găsească acolo un craniu ori ceva în genul ăsta?

Redactorul-șef: Am găsit! Să se bată în mormint! Ce zici, bătrîne? Ția din ultimele rînduri vor fi, pur și simplu, înnebuniți!

Directorul (strigînd): Și să-l înjunghie pe fratele iubitei.

Regizorul secund: Admirabil! Iar pe fetișcană s-o înecăm. Sau să se înec singură!

Una dintre secretare: Ah! Într-un acces de nebunie! Iar maică-sa să moară otrăvită!

Regizorul secund: Toți să moară! Înjunghiați sau strangulați, dar să moară! Săbiile să fie otrăvite!

Shakespeare: Opriți-vă! Ajunge! Așa nu mai merge!

Regizorul principal: Ascultă, Shakespeare, nu uita că întreprinderea noastră are scopuri comerciale. Pretențiile dumitale încep să mă obosească. Îmi permit să remarc că nu intenționez să-mi investesc capitalul într-o afacere riscantă numai și numai pentru liniștea dumitale sufletească. Îți plătesc ca să scrii piese rentabile, și dacă nu ești mulțumit sînt mulți alții care ar fi în-cîntați. Azi dimineață m-au vizitat Johnson și Fletcher. Așa încît ori cădem de acord, ori o să fii nevoit...

Shakespeare: Da, sînt neputincios în fața voastră. Peste zece ani am să-mi iau rămas bun de la voi și am să mă stabilesc într-un locșor pe nume Stratford...

Agentul de publicitate: Cum rămîne cu titlul?

Regizorul principal: Așa e, uitasem. Titlul e prea lung. Vrem să intitulăm spectacolul scurt: „Hamlet”.

Shakespeare: „Hamlet”? Cine a auzit de Hamlet? E un titlu care nu spune nimic.

Agentul de publicitate: Se poate, dragul meu. Dar trebuie să recunoști că șase litere incap tocmai bine pe afișul de la intrarea teatrului...

(Din „Literaturnaia gazeta”)

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

Mini-dulăul

Drăcovenii

LUMEA RÎDE

CONTEȘA ȘI CAMILA

Contesa de la Tournaline-Mongagnat l-a dat în judecată pe un tînăr pe care l-a acuzat că a numit-o „cămilă bătrînă” și președintele tribunalului îl condamna pe vinovat la o mare amendă.

— Care vasăzică — observă tînărul plătînd pe loc amenda — înseamnă că n-am dreptul să spun contesei cămilă bătrînă.

— Exact, confirmă judecătorul.
— Aș vrea, însă, să știu — continuă tînărul — dacă aș fi, la fel, pasibil de pedeapsă în cazul cînd aș numi contesă o cămilă bătrînă.

— Nu, în cazul ăsta nu, îl liniștește judecătorul.

Atunci, îndreptîndu-se spre ieșire, tînărul se oprește o clipă în fața contesei de la Tournaline Mongagnat, care se află lîngă avocatul ei, și inclinîndu-se ceremonios îi spune:

— La revedere, contesă.

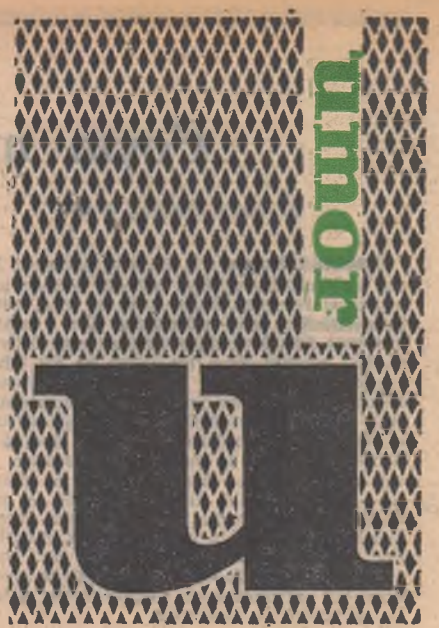
PROPAGANDĂ ELECTORALĂ

În Statele Unite un candidat al partidului republican spune unui coleg: — Eu am sistemul meu de propagandă electorală. Cum iau de multe ori taxiuri, de fiecare dată cînd plătesc o cursă dau un bacșiș gras șoferului și-i spun: „Votează-i pe republicani!”

— Ei, eu am un sistem mult mai sigur și mai economic — îi replică colegul. — Și eu iau multe taxiuri, dar cînd plătesc cursa nu dau un cent bacșiș șoferului și-i spun: „Votează-i pe democrați!”

CANARUL FACE BAIE

Bătrîna doamnă Rassi are un adevărat cult pentru pudoare și în orice împrejurare vede un prilej de scandal. Slujnica ei, Marietta, e o veșnică mar-

tiră a acestei pruderii și e mereu certată de pudica stăpînă.

Într-o zi, în timp ce Marietta e în salon, bătrîna doamnă — aflată în camera de alături — întreabă:

— Marietta, i-ai făcut baie canarului?

— Da doamnă, n-aveți nici o grijă — îi răspunde imperturbabilă fata de ser-vici, — puteți intra.

Culese de I. Vronov

— Gîndiți-vă, tovarășe profesor, că înclină să fiți totdeauna un exemplu!

Vecinul meu

De cîtva timp am în apartament un nou vecin.

— Ce faci? m-a întrebat el intrînd în bucătărie.

— Îmi calc pantalonii.

— Așa se calcă pantalonii? Uite cum trebuie să-i calci!

Și pantalonii mei s-au transformat în chiloși de fotbal, ce-i drept foarte bine călcați.

— Ce faci? am auzit din nou peste cinci minute.

— Îmi repar frigiderul.

— Păi, așa se repară? Uite cum trebuie să faci!

După care în frigiderul meu s-a instalat o temperatură normală de 36,6 grade Celsius.

Pe urmă a venit Valea.

— Ce faci? m-a întrebat vecinul meu, dînd buzna în cameră.

— Sărut o fată.

— Așa sărufi tu o fată?

Viața devenea greu de suportat.

Am hotărît să-mi pun capăt zilelor.

— Ce faci? m-a întrebat vecinul, vî-zînd că mă urc pe un scaun.

— Vreau să mă spînzur!

— Păi așa vrei să te spînzuri? Uite cum trebuie să faci!

De atunci am parte de liniște.

E. Uspenski